

СОЦІАЛЬНА АНІМАЦІЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ГРОМАД

Матеріали третьої Національної конференції

17 - 19 листопада 2017 року м. Львів-Брюховичі

Розвиток громад та
підвищення громадської
активності

Трансформація закладів
культури в центри
місцевої активності

Нові інструменти та
успішні кейси
громадської роботи

Школа громадської участі

Матеріали третьої
Національної Конференції
**«Соціальна анімація для розвитку
культури та громад»***

17 – 19 листопада 2017 року
м. Львів-Брюховичі

** Третя Національна конференція «Соціальна анімація для розвитку культури та громад» проводилася в рамках проекту Інституту соціокультурного менеджменту (ІСКМ) «Школа громадської участі - 3» за фінансової підтримки Фонду ім. Ч. С. Мотта*

ББК 60.55

УДК 319

Матеріали третьої Національної конференції «Соціальна анімація для розвитку культури та громад». – Кропивницький: ІСКМ, 2017. – 48 с.

Третя Національна конференція «Соціальна анімація для розвитку культури та громад» в рамках проекту «Школа громадської участі -3» Інституту соціокультурного менеджменту (ІСКМ) за підтримки Фонду ім. Ч.С.Мотта відбулася 17 – 19 листопада 2017 року в м. Львів-Брюховичі, Львівська область.

На конференції було розглянуто наступні питання:

- Розвиток культури та громад в умовах змін;
- Історичний скан розвитку громадського руху в Україні;
- Дієві практики комунікації та співпраці у громадах в умовах децентралізації;
- Як навчитись домовлятися, використовуючи відновний підхід;
- Використання нових інформаційних технологій з метою розвитку громад;
- Розвиток громадських ініціатив в епоху діджиталізації;
- Основні підходи, які використовують громадські активісти у процесі розвитку місцевої громади;
- Роль громадських активістів в процесі децентралізації: можливості та виклики;
- Лобізм на місцевому рівні.

Матеріали конференції стануть у нагоді громадським активістам, керівникам та працівникам закладів культури, а також усім небайдужим до реформування закладів культури, вирішення соціальних проблем та покращення життя територіальних громад.

Materials of the Third National Conference “Social animation for the development of culture and communities”. – Kropyvnytskyi: ISCM, 2017. – 48 p.

The Third National Conference “Social animation for the development of culture and communities” was conducted within framework of the project “ School of Civic Participation - 3” by Institute of Socio-Cultural Management supported by The Charles Stewart Mott Foundation, on November 17 - 19, 2017 in Lviv-Bryuhovychy, Lviv region. Conference materials will be useful for the activists, managers and employees of cultural institutions, and all not indifferent to the reform of cultural institutions, social problems and improvement of the life of communities.

Редагування: Шевченко А.В., Набока О.І.

Фото: Набока О.І.

Умовних друкованих аркушів: 4,56

© ІСКМ, 2017

Зміст

Вступне слово	Лев Абрамов, президент Інституту соціокультурного менеджменту, м. Кропивницький.	4
Розділ I	ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ «РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ТА ГРОМАД В УМОВАХ ЗМІН»	5
	Модератор: Олена Кваша, Філія Національної телекомпанії України «Кіровоградська регіональна дирекція» (м. Кропивницький)	
	Учасники дискусії: Лев Абрамов, Інституту соціокультурного менеджменту (м. Кропивницький) Ірина Таран, ГО «Жіночі ініціативи» (м. Пирятин, Полтавська обл.) Віталій Моргун, Центр «Тамариск» (м. Дніпро)	
Розділ II	РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ НА ТРЕНІНГОВИХ СЕСІЯХ	14
2.1.	Дієві практики комунікації та співпраці в громадах в умовах децентралізації Тренер: Олена Кочанова (Центр «Персона», м. Павлоград, Дніпропетровська обл.)	15
2.2.	Роль громадських активістів в процесі децентралізації: можливості та виклики Тренер: Леонід Жовтило (ГО «Фонд розвитку ініціативи громади», м. Мала Виска, Кіровоградська обл.)	18
2.3.	Історичний скан розвитку громадського руху в Україні Тренер: Ксенія Ємшина (ГО «Реформи разом», м. Львів)	21
2.4.	Розвиток громадських ініціатив в епоху діджиталізації Тренер: Валерій Луц (Be Famous Studio, м. Київ)	23
2.5.	Використання нових інформаційних технологій з метою розвитку громад Тренер: Наталія Литвина (ГО «Волинські перспективи», м. Луцьк)	27
2.6.	Лобізм на місцевому рівні Тренер: Микола Толстік (ГО «Школа життя», с. Нова Чернещина, Харківська обл.)	28
2.7.	Як навчитись домовлятися, використовуючи відновний підхід Тренер: Ірина Таран (ГО «Жіночі ініціативи», м. Пирятин, Полтавська обл.)	32
2.8.	Основні підходи, які використовують громадські активісти у процесі розвитку місцевої громади Тренер: Віталій Моргун (Центр «Тамариск», м. Дніпро)	34
РОЗДІЛ III	ДОДАТКИ	36
3.1.	Фоторепортаж	36
3.2.	Інформація про Інститут соціокультурного менеджменту	41
3.3.	Інформація про проект «Школа громадської участі-3»	48

Вступне слово

МИ ЗАВЖДИ ВІДКРИТІ ДО СПІВПРАЦІ

Лев Абрамов

Президент Інституту соціокультурного менеджменту

Проект «Школа громадської участі-3» завершується, але це не означає, що завершується наше спільне майбутнє. Враховуючи сучасні тенденції, ми будемо розвиток нашої організації орієнтуючись на потенціал учасників наших освітніх проектів. Ми розглядаємо випускників всіх трьох «Шкіл громадської участі» вже не як учасників великого проекту, а як фахівців, тренерів, експертів з розвитку громад.

Попереду, Інститут соціокультурного менеджменту має надію, розпочати проект

«Школа громадської участі-4» за фінансової підтримки Фонду ім. Чарльза Стюарта Мотта. Окрім набору нових учасників проекту, ми намагатимемося зробити його максимально корисним для людей, з якими ми працювали протягом останніх років. А саме, в програмі проекту передбачили навчання таким інструментам, які нададуть змогу їм більш успішно працювати в громадах.

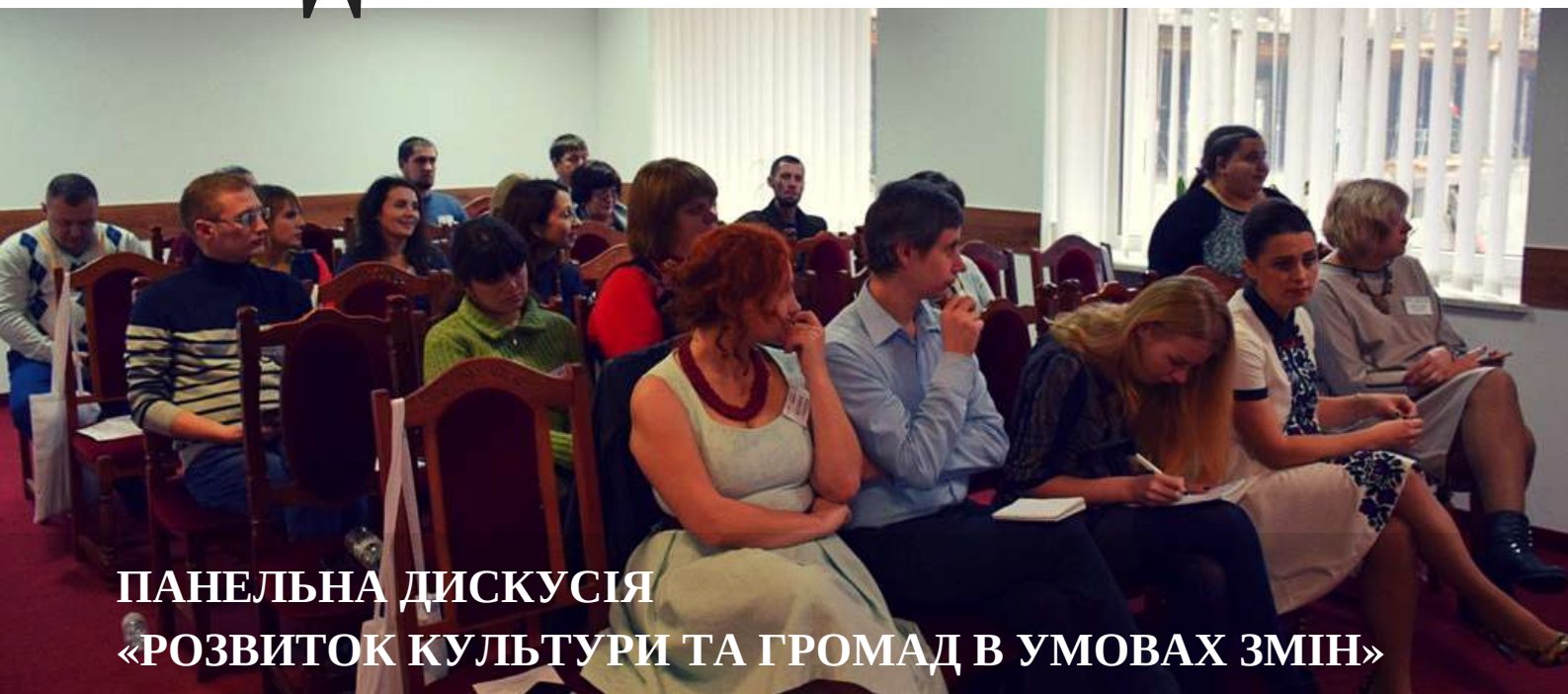
В межах інших проектів ІСКМ, ми також плануємо залучати наших випускників. Наприклад, жіноча аудиторія «Школи громадської участі», що пройшла «Тренінг для тренерів», зможе стати тренерською командою нового проекту, що направлений на роботу з жінками, які працюють в закладах культури.

Також, ІСКМ отримав підтримку в реалізації інших проектів, до яких будуть залучені фахівці з соціальної анімації, розвитку громад в умовах реформування місцевого самоврядування, впровадження інформаційних технологій в реалізації соціокультурних ініціатив.

Нам дуже приємно, коли люди приходять до нас з власними ініціативами, в свою чергу, ми надаємо їм підтримку, створюємо платформу для реалізації їх ініціатив. Наша команда завжди звертається до всіх учасників, але працюємо з тими, хто насправді цього хоче.

Розділ І

ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ «РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ТА ГРОМАД В УМОВАХ ЗМІН»

Модератор:

Олена Кваша, Філія Національної телекомпанії України «Кіровоградська регіональна дирекція» (м. Кропивницький)

Учасники дискусії:

Лев Абрамов, Інституту соціокультурного менеджменту (м. Кропивницький)

Ірина Таран, ГО «Жіночі ініціативи» (м. Пирятин, Полтавська обл.)

Віталій Моргун, Центр «Тамариск» (м. Дніпро)

Олена Кваша: Заклади культури як майданчик для підтримки розвитку територій. На скільки ця формула, на вашу думку, ефективна і дієва, особливо в нинішніх умовах?

Лев Абрамов: Я вважаю, що заклади культури можуть бути платформою для соціального розвитку громад. Але, на жаль, в більшості випадків, зараз це скоріше побажання, аніж реальність. Тому що, потенціал закладів культури не використовується на 100%, особливо в умовах децентралізації. Якщо брати до уваги сільську місцевість під час створення об'єднаних територіальних громад в умовах скорочення інших установ, то заклад культури попри це може залишитися єдиною соціальною установою і слугувати чинником об'єднання громади. А коли громада об'єднана, вона буде відстоювати свої інтереси. Тому потенціал закладів культури дуже значний. На мою точку зору, чим менший населений пункт, тим більше буде потенціал і значущість закладу культури. Для Києва, чи Кропивницького заклади культури є менше значущі, чим, наприклад, для дівчат з села Березівка Кіровоградської обл., де заклад культури це єдине, що об'єднує їх громаду.

Олена Кваша: Чи достатньо високий потенціал співробітників закладів культури, якщо розглядати його не просто як майданчик, а як індивідуальну платформу для об'єднання? Чи достатньо зараз

Олена Кваша

кваліфіковані кадри не тільки в своїй пріоритетній сфері, а й щодо громадських ініціатив, громадських утвореннях? Чи ідуть вони на навчання, враховуючи вашу думку?

Лев Абрамов: Якщо брати до уваги тих, хто працює, то все залежить від мотивації. Найбільш вмотивовані ті, у кого життя залежить безпосередньо від існування закладу культури, майбутнього громади. Тому вони апріорі більш вмотивовані, завжди навчаються новому, використовують отримані знання. На мою думку, ситуація дещо краща в бібліотеках, а ніж в будинках культури. Наприклад, був великий проект «Бібліоміст», в рамках якого і матеріальна база бібліотек покращилася, і навчання спеціальні проводилися. З будинками культури тільки наша організація співпрацює вже багато років. Але на сто відсотків цього

не вистачає. Спостерігається погана ситуація, коли середня ланка чиновників або «тормозить» реформи, або не зацікавлена, або орієнтована на зовсім інші показники... Часто менеджмент об'єднаних територіальних громад недостатньо обізнаний про потенціал закладів культури, вважають їх користувачами ресурсів, а не джерелом їх створення. Тому така суперечлива ситуація існує. Реформи відбуваються дуже швидко, врятувати і громади, і заклади культури не має можливості. Врятовуються тільки ті, хто хоче і знає як працювати.

Анжела Зіненко (ремарка з залу): Я працюю в бібліотеці. У нас в Березівці (Кіровоградська обл..) бібліотека та будинок культури завжди відкриті, ми з радістю приймаємо всіх членів громади для вирішення будь яких питань. Дійсно, «Бібліоміст» здійснив велику роботу - навчив людей користуватися технікою та за її допомоги надавати послуги відвідувачам. На жаль, не всі бібліотеки мають цю техніку, але ж в майбутньому вона буде. А от щодо сільських будинків культури, то матеріальна база дуже низька. Люди хочуть навчатися, але в тих умовах, в яких вони зараз знаходяться це дуже важко робити.

Лев Абрамов: Мені дуже приємно чути, коли громада каже, що їй потрібен будинок культури. Цього року ми відвідали десять сільських та районних будинків культури в Кіровоградській області. Тож, з побачених мною, в області я виділив лише один будинок культури, який мав задовільний стан. Умовно 10%, якщо прибрати матеріальну базу, там великий штат, є опалення, приміщення відремонтоване, яке відвідує багато людей. Але ж є такі випадки, коли ніби приміщення будинку культури відремонтоване, але людей у ньому не має, а є випадки коли є люди, проте не відремонтоване приміщення. І ця дисгармонія, неоднорідність спостерігається в багатьох будинках культури. Те, що ми казали працівникам закладів культури ще 20 років тому, про те, що вони будуть «масово гинути». Якщо ви дбаєте про майбутнє і є патріотами закладів культури, то про це треба думати зараз.

Анжела Зіненко

Ірина Таран: Якщо говорити про розвиток громад, де громада має розвиватися, то для мене є ідеальне місце саме заклад культури. Я вже навіть переконалася в цьому, що це дійсно так, коли ми пропонували будинкам культури трансформуватися, і все таки, йти до громади, надавати певні послуги і, відповідно, розширювати спектр своїх послуг. Будинок культури це не тільки виконання пісень, театралізованих дійств. Це набагато більше. Я дійсно хотіла, щоб до нашого будинку культури приходило багато відвідувачів, щоб люди знаходили себе. І дійсно, у нас так відбувалося, коли на базі будинку культури був створений Центр громадської активності, до якого кожна людина могла прийти і отримати щось, наприклад, юридичну послугу.

Багато людей проводили майстер-класи, тренінги в будинку культури. І відвідувачі це бачили, вони розуміли, що на цьому життя не закінчується і треба розвиватися.

Ірина Таран

Олена Кваша: Ви сказали, що ви намагалися запропонувати багато різних послуг і нових пропозицій для населення. Звідки виникли ці ідеї, яким чином формувався цей пакет послуг?

Ірина Таран: Все розпочалося як громадська ініціатива. З цією ідеєю до будинку культури якраз прийшов громадський сектор. Тобто ми прийшли до працівників культури в їх інтересах. Це був 2010-11 роки, коли деякі будинки культури вже відживали і їм треба було демонструвати якісь показники діяльності. Залучення певних фахівців це також було фінансового не вигідно. І коли ми прийшли з пропозицією того, що на деякий термін ми будемо проводити у будинку культури певні заходи – вони тільки зраділи. Оскільки вони записували собі наші заходи, як ті, що проводяться у будинку культури, його працівниками. Відповідно, від даної стратегії вони отримали користь того, що в них були хороші показники діяльності, до них іде народ, як результат – будинок культури не

закриють, працівників не скоротять. Тому це була така невелика маніпуляція, ми працювали на рівні договірних стосунків між відділом культури та громадською організацією. Якщо повертатися до розвитку громад, то це є те саме ідеальне місце, куди громада може прийти й задовольнити свої запити. На жаль, після 2013 року цей центр не функціонує. Зараз в будинку культури є приміщення, куди депутати міської ради приходять і проводять сесії, а громада може взяти у них участь. Просторе приміщення дає змогу громадянам побачити і послухати як працюють депутати, які рішення вони приймають. Якщо ми говоримо, що громада повинна розвиватися – вона повинна бути незалежною.

Олена Кочанова (ремарка з залу): В мене був певний період в житті, коли я працювала в закладі культури. Тому маю можливість порівняти те, що змінилося за останні 15 років. На початку 2000-х років йшла інтенсивна трансформація передання закладів культури місту, бо деякі підприємства, що за них відповідали, вже не працювали. Міська рада намагалася їх рятувати. На сьогоднішній день у нас в громаді є два великі будинки культури, які є просто арт-об'єктами, руїнами. А деякі вижили і це було пов'язано з тим, що колективи, які там залишилися, хотіли утримати діяльність будинку культури і вижити. Хочу відзначити те, що навіть за останні два роки ситуація також дуже змінилася, безумовно, це пов'язано з тими змінами, які відбулися в нашій країні. Підвищилася активність громадського сектору і молоді, які почала працювати в цих закладах культури. Почалися створюватися маленькі ініціативні групи, громадські організації, які були примусово створенні при міськвиконкомові, але через молодь там пішли зміни, які навіть ніхто не планував. Люди пішли навчатися, ставали учасниками якихось тренінгів і приїхавши в місто, почали щось позитивне робити на цих платформах – будинках культури.

Щодо бібліотек, в нас також пройшов «Бібліоміст», всі бібліотеки працюють, мають гарну матеріальну базу, але не всі вони відкриті. Зараз створюється багато хабів, приватних гуртків, бізнес

Олена Кочанова

центрів, що спричинило конкуренцію. Маючи досвід подорожей по всій країні, могу зазначити, що більшість своїх заходів я провела саме на базі закладів культури у різних куточках країни. Ситуація стану будинків культури різна абсолютно всюди. Є декілька сіл, в яких я була, сповнені активними людьми, які займаються саморозвитком, долучаються до якихось подій. В результаті, вони створюють вже зараз проекти і перетворюють заклади культури на новий лад, у яких є і клуб, і гуртки, і спортзал, і бібліотека – все, що тільки можна в одному місті, яке постійно працює для громади. А є міста, де і підприємства, і ресурси... а заклади культури розвалюються, оскільки не має людей, які б взяли на себе відповідальність. Є класний ремонт, є матеріальна база, але людей там немає. А є міста, де в маленькій кімнатці є все, що можна собі уявити, там завжди великий потік людей і вирішуються нагальні питання громади.

Віталій Моргун

Віталій Моргун: Я директор будинку культури, я маю свій власний досвід того, як безпосередньо все відбувається в середині. Моє бачення, на сьогоднішній день в умовах децентралізації, гроші в громаду приходять. Але той момент, коли заклади культури тільки розвивалися – бібліотеки мали більше можливостей в тих районах, де навіть «Бібліоміст» не попрацював. На мою думку, тільки в об'єднанні всіх закладів культури і усіх людей, які в сфері культури на території – може з'явитися спільне бачення «що взагалі потрібно робити на цій території». Саме тоді може виникнути синергія. Оскільки, раніше виникало таке відчуття, що до працівників закладів культури відносилися з неповагою. Звичайно, працівників культури вважали людьми з гарною музичною освітою, обізнаними у сфері

дозвілля. Але більшої участі у житті громади їм не надавали, у зв'язку з цим більшість з них виїжджала до великих міст, бажаючи самореалізуватися та здійснити певну соціокультурну діяльність. На сьогоднішній день, працівники будинків культури не співпрацюють, а конкурують між собою за кошти, які є у сільських радах. Тому важливо налагодити діалог, безпосередньо, між самими працівниками закладів культури, навчити їх чути громаду. Діяльність будинків культури важлива для громади, вони є ключем її розвитку.

Лев Абрамов: Нам потрібно завжди пам'ятати, що головне це люди. Заклади культури можуть створити комфортне середовище для дітей та молоді. Але їх у більшості випадків сприймають споживачами. Це невірно. Потенціал закладів культури великий. До речі, Олександрійський районний будинок культури спільно з польськими колегами реалізують проект, що направлений на пошук варіантів економічного розвитку сільських територій, зокрема, в рамках проекту створюють план розвитку зеленого туризму в Олександрійському районі. Отже, заклади культури це не тільки споживачі бюджетних коштів, а й платформа для економічного розвитку громади.

Ірина Таран: Погоджуюсь, головне для нас це люди і треба вкладати кошти в людей. Треба чітко розуміти, де ці люди будуть отримувати знання і досвід. Будинок культури це якраз той осередок, куди люди можуть прийти за розвитком. Такі місця потрібно створювати. Спираючись на досвід

Пирятина, так, ми створили центр на базі будинку культури, але зараз там не працюємо, проте люди і сьогодні проводять там тренінги. Ми дали змогу зрозуміти мешканцям нашого міста, що якщо ви хочете розвиватися – є доступне для вас місце. Наприклад, бібліотека не є доволі доступним закладом, провести якийсь захід у школі не так то й легко. Для того, щоб прийти в школу, потрібно пройти певні інстанції і так само це час. А будинок культури він для того і створений, що б кожна людина, в той момент, коли їй потрібно, узгодивши певні графіки, змогла провести потрібний їй захід. А ще один важливий момент, що це є власність територіальної громади, відповідно, «це мое приміщення, я можу туди прийти й отримати певні послуги». Ми вкладаємо в розвиток особистості, ми вкладаємо в людину. Коли ми показуємо людині певний шлях, людина потім сама вже починає розвиватися і в той же час починає віддавати. Ми дуже дякуємо ІСКМ, оскільки ті знання, які ми отримали, ми передаємо їх своїй громаді, яка далі розвивається і вкладає вже ці знання в інших. Я також бачу дуже хорошу тенденцію, коли в селах, де є фермерські господарства, перше в що вони вкладають кошти – в будинки культури.

Віталій Моргун: Я хочу зауважити, що люди є всюди, вони все знають. На будь якій місцевості є хоча б одна сильна інституція, яка має лідера. В контексті, розуміючи поняття «культура» - люди, які і є в культурі, повинні для себе усвідомити «хто вони такі, що вони можуть і для чого». Не бажано розділяти заклади культури на окремі інституції – бібліотеки, будинки культури, музеї. Навпаки, треба об'єднувати ці заклади. Тому що, якщо директор та працівники культури не знають в чому плюс від місцевого музею, то бажано, щоб вони разом з колективом музею покомунікували. Тільки тоді вийде той сегмент і виникнуть незворотні реакції в самій громаді. 20 % населення території – це працівники культури. Тому зв'язок між цими закладами буде стратегічне бачення на цій території громади.

Ірина Таран: Будинок культури має бути незалежним місцем. Будинок культури – це власність територіальної громади. В нас також є проблеми і треба там ходити, писати. Але якщо громада розуміє, що це належить їй, то, вибачте, мер-мером, будинок культури є власністю громади. Ви повинні розуміти, що це моя територія і я маю на неї певні повноваження.

Лев Абрамов: Взагалі громаді потрібна платформа для комунікації, розвитку, реалізації ініціатив. Рік тому, в межах Форуму видавців, проводився перший Форум креативних індустрій у приміщенні міської ради Львову – у хабі. Цей хаб створений спеціально для проведення тренінгів, комунікаційних заходів. Тому потрібно створювати таку платформу для всіх і не утримуватися лише громадською організацією. Інше питання, де здійснювати пошук грошей на приміщення. Якщо ситуація з закладами культури складна, потрібно шукати інше місце. Я знаю багато випадків, коли створювалися центри місцевої активності, змінювалася і влада в громаді, яка іноді може не підтримувати таку ініціативу громади.

Лев Абрамов та Ірина Таран

Олена Кваша: Ми говоримо про роль закладів культури і громад в процесі реформування та змін, що знає наше суспільство. Якщо говорити більш конкретно, відбувається реформа децентралізації, яка надає територіям більше свободи, фінансів, можливостей. І я повертаюся до того питання, яке я задавала піні Ірині Таран – ви розпочали говорити про додаткові послуги, пропозиції, які заклад культури розпочав пропонувати населенню. Я вас тоді запитала – «а звідки ви взяли, що громаді варто пропонувати саме це?». Ви зазначили, що це навіть не заклад культури пропонував, а громадські активісти. Шановні колеги! У мене виникає питання і в тому, що сказав Віталій – чи потрібно, щоб представники одного закладу говорили з представникам іншого закладу, з представниками тієї ж влади. І в рамках децентралізації, зокрема, такі інструменти є – стратегічний план розвитку території. Ця форма існує досить давно, але наші громади нещодавно розпочали її використовувати на практиці. І держава вирішили наступним чином - «давайте з 2018 року об'єднані територіальні громади розпочнуть отримувати кошти від держави на свій розвиток, тільки за умови, якщо буде такий стратегічний план». Це обов'язкова умова введення інвестиційних коштів не тільки українських, але й закордонних. Тому давайте використовувати цей інструмент. Давайте долучатися до розробки стратегії. Оскільки процедура написання стратегії передбачає максимально широку участь представників громади, як представників закладів культури, представників громадянського суспільства, так і представників влади. Тоді і відбудеться та сама синергія, про яку говорив Віталій. Тоді, дійсно, можна буде спрогнозувати додаткові видатки не тільки на дах, вікна, стелі, а й на все інше, що потребують заклади культури. Статистика по Кіровоградській області свідчить про те, що близько 25% закладів культури оснащені вбиральнями всередині закладу, а не десь на дворі. На жаль, це реально. Не ми це робили, за нас це зробили, але наше завдання змінити цю ситуацію, наблизити цивілізований світ до себе максимально близько і стати його частиною. І в цьому наша сила. Тому пропоную до центру вашої уваги саме ось цю позицію – план, люди, вкладання в розвиток людей. Оскільки те, від чого потерпають об'єднані сучасні існуючі, діючі громади – це брак інформації. Це те, в чому і ви можете бути корисними, тому що у вас є дотичність до різноманітних освітніх програм. Сьогодні, враховуючи інформації, які ми отримуємо з таких громад, не має людей, які б сказали «ми візьмемося організувати...» - наприклад, - суботник...». На жаль, не має громадських активістів. Тому варто організовувати якісь спільні конференції, виїзди на навчання.

Віктор Хоменко

Віктор Хоменко (ремарка з залу): Я б хотів нагадати про такий інструмент як громадський бюджет. В нас також є і мер, і сільські голови. Дуже часто буває таке, що в силу своїх якихось амбіцій, вони не надають нам доступу до тих чи інших послуг, або тим чи іншим людям, які їм не подобаються. Або не мають бачення, що це необхідно і не бажають розвивати громадський активізм.

Є такий інструмент як «громадський бюджет». Завдяки цьому громадському бюджету, ми можемо просити гроші на різні заходи і потреби. Вже не зважаючи на мера, бо на це він вже сам особисто вплинути не може.

Віталій Моргун: Громадський бюджет дуже гарний інструмент. У мене є особистий досвід

його розробки. Ми як будинок культури самі розробляли програми, положення. Але у цьому випадку, ми говоримо про заклади культури, що за своєю сутністю всі комунальні. Партисипативний бюджет, або бюджет участі – це перш за все залучення громадськості, напряду. Так може виникнути ризик того, що самі комунальні заклади будуть отримувати дотацію. Заклади культури, в даному випадку, можуть стати комунікативними майданчиками і виконувати функцію поширення інформації. Щодо стратегічного планування, якщо говорити про участь в процесі об'єднання, то він же може початися або за рахунок ініціювання самою громадою, чи міським головою. Стратегічний план з'являється після другого рішення і, в свою чергу, це є свідченням пройденого попереднього процесу, про який громада може і не знати. Тому дуже важливо інформування будинком культури населення щодо процесів в громаді, здійснювати опитування громадської думки. Так би були б помітні якісні зміни.

Олена Кваша: В Кропивницькому в другий раз оголошено громадський бюджет. В перший раз стикнулися з тим, що направляють на конкурс проекти, які мають реалізовуватися за рахунок звичайного бюджету. Тобто, ми говоримо про малі і середні інфраструктурні проекти як заміна вікон і дверей, встановлення освітлення, навіть асфальтування. Ці всі речі, люди провели вперше. Хоча їх консультували, було безліч прикладів у відкритому доступі, де було чітко прописано, що варто робити. Вже потім вони поїхали в Польщу, пройшли цей шлях помилок і вже другий конкурс, який було оголошено, мав ці запобіжники. Я веду до того, що ці речі можна проговорювати, і не тільки обурюватися й говорити, що вони все рівно роблять якісь дивні речі – незрозумілі і непотрібні. А говорити, що «Ок, добре, що ви це зробили. Але ось є такі повноваження і просимо їх врахувати». Оскільки це досить гнучкий інструмент, ним варто користуватися і вміти це робити, принаймні, навчатися.

Лев Абрамов: Сьогодні я почув про можливі ризики, які сформовані суспільством під час реформ, зокрема, децентралізації. Наша організація працює над питаннями децентралізації, ми реалізуємо проект в Кіровоградській області. Ми акумулювали певний досвід як непотрібно і потрібно робити. Нам пощастило, що серед спікерів, які будуть вести майстер-класи, є люди, які зробили вірно. Наприклад, якщо ми кажемо про створення ОТГ й стратегічного плану, то вони розпочали

роботу над його створенням до процесу об'єднання. Саме так зробив Леонід Жовтило, який на своїй сесії поділиться з вами досвідом. Відносно, бюджету громадської участі, хочу сказати, що це один з інструментів, який, звичайно, має свої переваги і недоліки. Чи добре те, що він є? – Добре. Чи досконалий він? – Недосконалий. Є ще один інструмент, який повинен бути на рівні ОТГ – конкурс соціальних проектів саме для громадських організацій. Це бюджетна програма, яка окремо приймається, вже є досвід. Тобто можна писати проекти саме громадським організаціям, а не комунальним установам, щоб вони отримували бюджет не тільки від міжнародних донорів, бізнесу, але й від органів місцевої влади. Тому, я думаю, Леонід про це все розповість, в них в громаді даний інструмент вже практично реалізований. Також соціальна анімація, яку ми вам пропонуємо на базі закладів культури, як платформу для розвитку. Чи є ця технологія корисна для суспільства та розвитку громад – так. Чи універсальна дана технологія і може працювати в будь-якому місті – ні. Тому що немає універсальних технологій. Кожний населений пункт має свою ментальність, традиції та звичаї.

Олена Кваша: В мене питання до спікерів – які чинники будуть впливати на бажання громади йти до закладів культури і співпрацювати з ними, як на майданчику обміну думками, ініціативами. На вашу думку, що це має бути?

Лев Абрамов: Я процитую співробітницю районного будинку культури, з якою ми співпрацюємо багато років – Тетяну Шоколову. Цю думку вона висловила, коли ми проходили стажування в закладах культури Польщі, - «В чому відмінність між польським й українським закладами культури. Коли люди йдуть до українського закладу культури, то їм пропонують давайте зробимо ось це чи це. А коли люди приходять до польського будинку культури, то там людей питають – що ви хочете зробити». Саме це є принциповою відмінністю. Коли заклади культури навчаться звертатися до людей і запитувати їх «а що ви хочете зробити, що вам потрібно?». От тоді буде та синергія між закладами культури і громадами.

Людмила Афанасьєва (ремарка з залу): Головне «не робіть нам без нас».

Ірина Таран: Для мене важливо, щоб у людей, які приходять у заклад культури і отримують те, за чим вони прийшли, - було відчуття того, що це вони роблять не тільки для себе, а й для людей, які поряд з ними. А також, щоб у них завжди залишався присмак того, що вони тут отримують, розуміння того, що вони мають змогу ще сюди прийти й отримати ще більше.

Віталій Моргун: Якщо підсумувати, розвиток починається із середини. Коли заклади культури повірять в те, що після того як вони запитають людей «що їм потрібно», навіть і після того, коли вони все зроблять – вони ще в процесі всім іншим секторам громади розкажуть і покажуть здійснене, почнеться обговорення «які молодці, є процес», от тоді і почнуться якісні зміни.

Людмила Афанасьєва

Розділ II

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ НА ТРЕНІНГОВИХ СЕСІЯХ

2.1. ДІЄВІ ПРАКТИКИ КОМУНІКАЦІЇ ТА СПІВПРАЦІ В ГРОМАДАХ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Олена Кочанова

Центр «Персона» (м. Павлоград, Дніпропетровська обл.)

Для того, щоб працювати в громаді, розпочати діалог з громадянами, владою, бізнесом, - потрібна комунікація. Я хочу поділитися з вами прикладом комунікації, яка призвела до співпраці в громаді. Я відправилася в мандрівку і реалізую власний проект «365 днів в дорозі». Але, хоч і дистанційно, я беру участь в реалізації проектів своєї громадської організації «Персона». На День міста, разом з трьома представниками інших громадських організацій, ми придумали проект «Місто моєї мрії», який досі триває. Проект пов'язаний із створенням стратегії міста. Ми запропонували школярам різних вікових груп із різних шкіл намалювати місто своєї мрії, а потім усім зібратися на День міста і разом намалювати омріяне місто. Ми прагнемо показати всім як діти бачать своє місто – свій будинок, подвір'я, центральна площа міста. Наразі ми готуємо виставку робіт школярів. Нас здивувало те, що діти перестали малювати просто об'єкти і почали себе малювати в цьому місті. Тобто діти асоціюють себе з країною і містом.

Також ми працюємо ще над одним питанням в місті. Ми розробили візуальну анкету про те, яким чином наші городяни хочуть бачити заклади культури. Отримавши професійну психологічну освіту і працюючи в закладах культури, я розробляла анкету таким чином, щоб вона була максимально візуальна, питання там не мають значення.

Створення мрій – це дуже дієвий інструмент як комунікації, так і виведення людей із різних станів. Так як наше місто знаходиться в буферній зоні – після зони АТО, перед Дніпром. Тому у нас дуже багато людей, які тимчасово покинули помешкання, тобто переселенці і є люди, які приїжджають вирішувати нагальні питання – реєстрація, отримання документів. Люди іноді навіть не ідуть у

Дніпро, а вирішують всі питання в нашому місті. Тому наша міграційна служба, всі наші сервісні служби працюють на цих людей. В місті також дуже багато військових. Ще дуже багато людей, які знаходяться і постійному стресі. Я була на тимчасово окупованих територіях. Тож створення «малюнка своєї мрії», або «карти мрій» це дуже гарний інструмент. Для цього потрібен папір, непотрібні журнали, ножиці і клей. Людям не треба нічого малювати, їм просто треба вирізати картинки, які подобаються і клеїти їх на папір. Як розташувати ці малюнки таким чином, щоб з'явилися картини, які характеризують мою реальність, страхи, мрії і місію? Акценти людина розташовує так, ніби формує свою найулюбленішу фотографію. «Карта мрій» дає свої результати. Люди зараз не заглядають в далеке майбутнє. Тому в громадах ми стикаємося з тим, що люди не можуть створити стратегію – «Чому я мушу думати, що буде через 10 років?! Мені б сьогодні вижити!». Якщо немає бачення в людини, то немає стратегії. Мрія це 1-3 роки, а місія – може бути на все життя. Щоб бачити стратегію, треба ось цей проміжок потрібно формувати. Воно не з'явиться автоматично. Від мрії до місії. Якщо збираються люди, які якось виживають, а інші живуть одним днем/роком – як ці люди можуть створювати стратегію. Чому у цьому інструменті ми візуалізували страхи? Я працювала з цим інструментом із учасниками АТО, переселенцями,

бізнесменами. Зараз дуже багато людей закривають свою справу, або не вірять, що вони можуть розвиватися. Зараз люди хочуть повернутися на якісь стабільні підприємства, бо це хоч якась «скоринка хлібу» і гарантії. Я зустрічалася з тим, що деякі люди, не втрачаючи житла, не будучи в АТО, чи ще в якихось ризикованих ситуаціях. Вони окрім телебачення нічого не дивилися, але вони в такій депресії і жаху, що не хочуть навіть виходити з дому. Ми не можемо допомогти всім, але намагатися варто.

Спочатку ми починали працювати за цим інструментом з дітьми, бо такі речі батьки скоріше довіряють дітям, потім вони долучаються до дітей. Були моменти, коли ми, використовуючи елементи фасилітації, просто створювали на 1-3 роки бачення малої сільської громади через малюнки, творчість, розвиток. Це був початок задля того, щоб побачити куди варто рухатися далі.

Я є ментором по проекту від Литовського посольства і працюю з переселенцями, які отримали мікрофінасування на закупку обладнання і розвивають бізнес в нашому місті. Коли мені запропонували бути ментором, я впевнилася, що це буде корисний досвід і для переселенців, і для

мене. Комунікація налагоджувалася дуже простим способом – ми листувалися, телефонували один одному. При особистих зустрічах, ми робили SWOT-аналіз, будували плани на майбутнє, формували бачення наступних дій. Ми навіть просто комунікували, оскільки ця взаємна підтримка – це підсилення один одного. Таку карту мрій я роблю на цільову аудиторію, тобто ми збираємося командою, всі разом на аркуші збираємо, які страхи, місія, завдання у нашої цільової аудиторії. В результаті бачимо цілісну картинку – образ, тих людей, до яких ми йдемо. Раніше в нашому місті було багато масових заходів, але зараз ми стали використовувати їх як платформу, просто в них треба брати участь. Якщо влада щось ініціює через заклади культури, на це виділяються кошти і на це дається платформа. Наприклад, проводився ярмарок, де переселенці мали можливість продати свої вироби. Одна переселенка, Тетяна Оноша, яка переїхала з Авдіївки, спочатку відкрила пральню, бо, наприклад, багато кому не було де попрати свої речі. Потім вона купила японську вишивальну машинку і вишиває рушники, наволочки на подушки. Навіть, були такі випадки, коли люди приносили речі в пральню і якусь пляму не можна було вивести, Тетяна пропонувала на місці плями вишити якийсь логотип. Таким чином, речі набували нового життя. Якщо ви відчуваєте нестачу знань з ефективної комунікації, наприклад, зараз проводиться багато тренінгів з медіації. Це дуже корисний інструмент, який треба поширювати у нас, оскільки дуже часто люди не можуть

між собою домовитися, тому потрібна третя людина, яка б могла просто перевести розмову на зрозумілу для всіх мову.

Отже, завдяки правильній комунікації, ми можемо забезпечити ефективне впровадження децентралізації у громаді. Будьте комунікатором, або знайдіть комунікаторів в громаді, об'єднайте їх.

Ще хочу поділитися прикладом розвитку громади в умовах децентралізації за допомогою інструменту створення бачення і мрій громади. В лютому 2017 року в селі Вербуватівка Дніпропетровської області для активних громадян села я провела тренінг зі створення бачення громади. Учасники почали придумувати будівництво мінізаводів, медпункти, хоч і лікаря в селі не було, тобто вони почали мріяти про те, що варто зробити, щоб в їхньому селі люди почали жити краще. Потім, за моєї рекомендації, три особи з громади поїхали до Зеленодольську навчатися основам впровадження децентралізації. Саме ці люди вплинули на вибори в громаді, змінили їх рух на краще. З того моменту громада зовсім змінилася, там є тепер водоспад, перебудована площа, спортивний майданчик, утеплена школа, ресторан, готель-хостел «Корона», перукарню, ремонт побутової техніки, пральня, в раніше закинутому будинку культури створили спортзал, більярдний зал та клуб. У клубі зараз грає аматорський театр. В громаді тепер є лікар, з'явилися нові робочі місця, добудовуються багатоквартирні житлові будинки. Люди, населенням у 600 мешканців, люблять свою Вербуватівку і ніхто звідти не хоче їхати. Тобто люди отримали інструмент і за його допомогою втілили мрії в життя.

A photograph of Leonid Zhovtylo, a man with glasses and a plaid shirt, speaking at a podium. He is gesturing with his hands. The background is a blue wall with a white screen on the left. The text of the document is overlaid on the bottom half of the image.

2.2. РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ В ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Леонід Жовтило

ГО «Фонд розвитку ініціативи громади», м. Мала Виска, Кіровоградська обл.

Стара система управління в 21 столітті і в умовах будівництва Європейської держави не працює. Якраз на місцевому рівні повинні визначатися положення благополуччя, добробуту громади в цілому як і діяльність влади, так і окремих жителів, які проживають в громаді. Але основний акцент, на який я хотів би звернути увагу – ефективна діяльність місцевого самоврядування спроможна розвивати громаду. Перед громадськими організаціями сьогодні стоїть важлива роль, тому що в системі формування сьогоdnішнього життя в громадах повинен обов'язково спрацювати трикутник, який до цього був, але працював не ефективно, або працював під тиском. Тож, це трикутник «влада-громада-бізнес». Якщо він буде працювати ефективно, тоді на території громади буде якісне життя, дороги, якісна система освіти, охорони здоров'я і все інше, що пов'язано із добробутом і життям громадян. Тобто всього, чого сьогодні так хоче Україна. Але для того, щоб це все відбулося потрібна якісна система самоврядування.

На сьогоднішній день, я спостерігаю багато скептиків в багатьох областях, зокрема, на Кіровоградщині, яка займає останнє місце в системі децентралізації й об'єднання територіальних громад. У людей існує думка, що «все нормально, прийде нова влада, все повернеться назад, все буде як було». Але я запевнив себе, що так як було – не буде. Люди повинні це засвоїти. Ті, хто сьогодні цього не розуміє, особливо керівники, я думаю, що прийде час, коли їх спитають громадяни «Де ви були? Чому Дніпропетровська область займає одне з перших місць в системі об'єднання територіальних громад і, відповідно, вона вже отримала ресурси, можливості, спроможності...?». Ті, хто буде через три роки вступати в систему об'єднання, вони будуть знову ж доганяти Дніпропетровську область. Сьогоднішнє законодавство України повноцінно дозволяє

існувати, формуватися об'єднаним територіальним громадам на тому документально-законодавчому рівні, який сьогодні є в країні. На чому ж взагалі формується система децентралізації і як один із її етапів об'єднує громадян? В системі децентралізації основним стоїть об'єднання. Децентралізація поділяється на два види – функціональна і територіальна. В нас в країні є інструмент впровадження – Україна як європейська держава ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування. Це один з документів, яким живе місцеве самоврядування Європи.

Що таке функціональна децентралізація? В основі закладено не лише об'єднання громад, але й надання людині якісних послуг незалежно від того, в якому місці вона проживає. Тобто система отримання послуг повинна бути скрізь однаковою. Що відбувається в функціональній децентралізації – місцевому самоврядуванню передаються повноваження. Було внесено зміни до бюджетного кодексу, в якому чітко визначено повноваження місцевого самоврядування, яке об'єдналося, або об'єднується в територіальну громаду. То напряму вже і в районного, і в обласного рівня безпосереднє спілкування з державним бюджетом. Це прописано в бюджетному кодексі. В ньому також визначено як формується бюджет об'єднання, тобто законодавчо бюджетна система вже прописана. Визначена система податків, на які впливає місцеве самоврядування. Тепер воно

може самостійно визначати податки, спілкуватися з бізнесом щодо розвитку на умовах програм, проектів.

Реєстраційні послуги повністю надаються органам місцевого самоврядування. Вони передаються на місця і є об'єднані громади, в яких вже видають паспорта біометричні там, де ефективно управління. Сьогодні є всі умови, на основі такого інструменту як центр надання адміністративних послуг, це все передано на місця. Архітектурно будівельні умови, надання адміністративних послуг, державна реєстрація фізичних та юридичних осіб також повністю передані на місця і можна працювати.

Законодавчо визначено статус старост. Про службу в органах місцевого самоврядування – прописані умови конкурсного набору на службу в органах місцевого самоврядування. Реєстрація

органів місцевого самоврядування як юридичних осіб. Тобто функціонально були передані повноваження. Хто може взяти повноваження? Чи може сьогодні село, з кількістю жителів в 500 осіб, надати повний спектр отих послуг? – Ні. Тому черговим етапом децентралізації – збільшення території, чим більша територія, тим більше можливості злиття ресурсу, зокрема, кадрового. Об'єднання, як прописано в концепції, відбувається навколо спроможних центрів, які відповідають нормам – приміщення, ресурси, можливості.

Основним другим етапом є територіальна децентралізація – об'єднані територіальні громади. Щодо неї по розпорядженням - є концепція реформування, яка прописує основний закон, яким мало хто на сьогоднішній день користується – закон про співробітництво об'єднаних територіальних громад. Він дозволяє об'єднувати ресурси на виконання певних умов. Закон про засади державної регіональної політики, але, на жаль, регіональна політика в нас не проглядалася досить довгий час,

ніхто не звертав уваги на розвиток регіонів. Але на сьогоднішній день закон є. Закон про добровільне об'єднання територіальних громад – поганий він, чи хороший, але сьогодні він дозволяє об'єднуватися і в ньому прописана саме добровільність. Своїми діями держава має спонукати громади до економічного пошуку своїх потенціальних ресурсів і можливостей їх заробляти. Як громадські активісти, ми повинні зрозуміти, що децентралізація – це не панацея. Громада і влада повинні заочувати рукава й шукати шляхи співпраці – тільки за цієї умови громади будуть успішні. Сьогодні є розвинені громади, наприклад, Балтська об'єднана територіальна громада в Одеській області. Я бачив на власні очі систему надання медичних послуг, де відбувається он-лайн реєстрація громадян в будь якій точці об'єднаної громади. Продумані рейси і система сімейних лікарів, коли лікар обстежує хворого і направляє його на другий рівень надання медичної допомоги, а також дає хворому два талони, де один з них дає можливість безкоштовного проїзду на автобусі в лікарню, тому що у влади заключний договір з перевізниками. Протягом п'яти днів людина може безкоштовно отримувати медичну допомогу у лікарні.

Як на мене, у нас в країні другого шансу не буде. Я брав участь в 2005 році у першій реформі Романа Безсмертного, коли ще не розуміли чи це потрібно, чи ні. Тоді, коли стара гвардія нас вела на реформу і казала – «це повністю погубить країну!». Але на мою думку, ми тоді мали шанс уникнути проблем, що маємо тепер, тому що децентралізація має іншу систему управління, цінностей, які формуються у громаді. Тоді виникає питання федералізму, тому що всі розуміють, що від того, що ми оберемо, як ми оберемо, як вони будуть управляти і ми будемо співпрацювати в системі «влада-громада-бізнес» і буде залежати майбутнє не від Росії, не від Києва на 100%, - а від нас. До цього потрібно відноситися відповідально. Роль громадськості у цьому процесі підвищується. Тому що можливості громад зростають, відповідно, можливості громадських організацій і громадських активістів зростають.

Додам про те, що ще не прийнято в проекті законів – про муніципальну власність, про службу в органах місцевого самоврядування і «префект». Повинен здійснюватися нагляд за органами місцевого самоврядування. Це потрібно, щоб не виникало таких ситуацій, які я сьогодні спостерігаю – деякі органи місцевого самоврядування в об'єднаних громадах, голова села сказав «я вже тут пан, я вже нікому не підпорядковуюся, громада хай собі там щось розкаже». Щоб цього не було повинен здійснюватися державний нагляд. Система префектури, спостереження за органами місцевого самоврядування повинна бути, якщо ми будемо правову державу. Система повноважень перейде ввід вертикального в горизонтальне площину, кожен матиме свої повноваження.

Суб'єктами участі в процесі проживання на території є громада і влада. Що перед одними, що перед другими є бар'єри їхньої ефективної участі. В системі формування нових територіальних одиниць як нових форм управління, на сьогоднішній день у співіснуванні громадян і влади стоять бар'єри. По-перше, я проживаю в об'єднаній територіальній громаді вже два роки, по-друге, я є консультантом з питань місцевого економічного розвитку в Асоціації міст України в Кіровоградській області. Я бачу ці бар'єри, коли в громаді буваю, я їх спостерігаю як громадський діяч. Ми намагаємося знайти консенсус, тому що основою благополуччя життя громад є ресурси. Гроші визначають добробут громадян, а знайти їх можна тільки спільним зусиллями. Громада повинна впливати на владу. Я маю надію, учасники ви (учасники конференції) станете справжніми громадськими активістами. Адже громадський активіст це людина розумна і компетентна, яка формує навколо себе потенціал громади, що дозволяє вирішувати проблеми громади, які влада не в змозі вирішити.

2.3. ІСТОРИЧНИЙ СКАН РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

*Ксенія Ємишина
ГО “Реформи разом”, м. Львів*

У мене вже давно була така думка зробити історичне сканування громадського руху в нашій незалежній Україні. Ми проаналізуємо нашу історію, певні події, які відбувалися в громадському русі України. Що таке «Громадський рух»? (думки учасників конференції):

- Громадський рух – це сукупність людей, які об’єднані однією ідеєю і роблять якісь дії, спрямовані на зміни та розвиток;
- Команда активістів, яка об’єднана з певною метою і працює над вирішенням проблеми місцевості;
- Це може бути навіть одна людина, яка працюватиме на користь інших, певним чином впливати на решту;
- Для мене рух це якась дія, а громадськість це об’єднані люди, не обов’язково з однією ідеєю, але ті, які не представляють інтереси тієї чи іншої структури, люди просто представляють якусь спільноту;
- Це не політична, він не обмежений якоюсь територією, скоріше об’єднанні якимись цінностями. Тобто це люди, які підтримують цінності третього сектору.

Правильної відповіді насправді не має. Технологія залучення полягає в тому, що насправді немає мною задуманої якоїсь речі. Правда в кожного своя. Громадський рух це те, що ви описали, тобто це певні люди, об’єднані певною ідеологією, цінностями, які на щось впливають і до чогось рухаються в країні. Це не політика, економіка. Історичний скан розвитку громадського руху в Україні складається із трьох категорій:

- Громадський рух;
- Україна, а саме події, які сталися в країні, які можуть впливати на громадський рух;
- Особисте – «я + організація/ініціатива», тобто якісь події, які відбувалися в вашому житті, які так чи інакше перетиналися в вашому житті, чи вплинули на те, що ви стали на шлях громадського руху.

Історичний скан зачіпає певні періоди, зокрема, цікаво дослідити громадський рух в незалежній Україні. Але до того, коли він почався вже в незалежній Україні, за 5-10 років до цього вже щось відбувалося, що потім призвело до незалежності. Тому варто взяти такі часові рамки; з 1985 до 1995 рр.; 1996 -2005 рр.; 2006-2015 рр.; 2016 – 2025 рр. Чому варто брати з перспективою – щоб побачити можливо якусь подію, яку зараз можна вже визначити як омріяну, бажану.

Для того, щоб створити історичний скан варто зафіксувати події, які відбулися в кожній категорії у конкретний період часу.

Отже, ми визначили (з учасниками конференції), що до України належать такі події як: 1985-1995 рр. – розпад СРСР, створення кооперативів, Чорнобильська катастрофа, проголошення незалежності України, становлення національних символів, революція на граніті та ін..;

1996 -2005 рр. – Конституція, \$2, виникнення олігархату, перемога Руслани на Євробаченні, Помаранчева революція та ін..;

2006-2015 рр. – Революція гідності, Волонтерський рух, Євро 2012, початок антитерористичної операції та ін..;

2016 – 2025 рр. – Джамала перемогла Євробачення, безвізовий режим України з ЄС, завершення АТО, соціальне підприємництво по всій країні, прозора влада та ін..

Громадський рух в Україні охарактеризовано такими подіями:

1985-1995 рр. – Громадськість розмежована на українських та російських, «не взяли в піонери», розпад комуністичного громадського руху, становлення народного руху в Україні, громадськість під контролем влади, світові інвестиції в навчання перших активістів, активізація національної свідомості та ін..;

1996 -2005 рр. – Поява громадських організацій, помітний громадський вплив на події в Україні, активісти беруть участь у Помаранчевій революції, та ін..;

2006-2015 рр. – Євромайдан, волонтерська підтримка, розвиток патріотизму, вихід з під контролю влади, донорська підтримка ГО та ін..;

2016 – 2025 рр. – Декомунізація, розвиток громадських ініціатив, 90% громадських активістів – професіонали, при владні ГО, об'єднання влади-громади-бізнесу, свідоме за діяння громадянина в громадський рух, платформа громадських організацій ЄС-Україна, молодіжне мережування та ін..

Така сама маніпуляція здійснюється і з пунктом «Особисте», даний пункт не важливий для загального аналізу, він спрямований на визначення обставин, що так чи інакше вплинули на ваше становище. Також при створенні історичного скану варто окремо врахувати і обговорити події, які стали переломним моментом для громадського руху і посприяли виникненню певних змін.

Такий скан дає можливість прослідкувати певні тенденції, цикли, «те,що було і те, що стає». На основі цього потім варто розробляти нові стратегічні напрямки. Але, насправді стратегія це не є оперативний план, згідно тих речей, що прописані у ньому. Стратегія це коли ми продумуємо, хочемо вийти за рамки. Цей інструмент також допомагає прослідкувати певні події і підготуватися до можливості виникнення інших.

2.4. РОЗВИТОК ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ В ЕПОХУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Валерій Луц

експерт-консультант, керівник діджитал-агенства Ve Famous Studio, співзасновник ряду компаній у галузі захисту прав інтелектуальної власності та використання цифрового медійного контенту, м. Київ

Діджиталізація нашого повсякденного життя та залучення користувачів України у глобальне цифрове середовище дуже важливо. Який би ми проект не брали, завжди оцінюється цільова аудиторія. Інформаційне суспільство – нове явище і новий етапу розвитку сучасної цивілізації, що характеризується збільшенням ролі інформації й знань у житті людей і їх активним спілкуванням між собою. Цифровий вибух, свідками якого ми є, супроводжується появою нових інформаційних технологій і пристроїв, розвиток яких сприяє створенню єдиного інформаційного простору, не обмеженого локальним рівнем. Тому що він являє собою сукупність глобальних баз інформації і банків даних, швидкісних технологій передачі контенту і відкритих мереж, що функціонують на основі єдиних стандартів і забезпечують комплексі інформаційну взаємодію інституцій і громадян.

За даними дослідження стану цифрового середовища України в 2016 році очима ООН та інших світових організацій, орієнтовна кількість користувачів Інтернет складає близько 22 мільйонів осіб, а активних користувачів соціальних мереж приблизно 16 мільйонів. Дослідження компанії Kantar TNS на замовлення Google показало, що станом на липень 2017 року 66% опитаних українців регулярно користуються Інтернетом для особистих цілей. Найактивнішими користувачами є люди віком від 25-34 років з часткою 27% і люди віком від 35-44% з часткою 23%. Сьогодні на одного українця припадає 1,4 підключеного до Інтернету пристрою. При цьому на одного українського користувача віком від 16 до 44 років вже припадає 2 і більше пристроїв з доступом до мережі. Тобто активна категорія населення, яка бере участь у наших ініціативах має відповідний гаджет. Поширеність Інтернету в Україні постійно зростає, але на сьогодні його поширення в селах дуже низьке – 4%, тоді як у містах складає 90%. На сьогоднішній день смартфон є першим засобом комунікації, усе більше українців обирають його для користування Інтернетом – близько 45%.

Тому вся наша надія, в першу чергу, на мобільний Інтернет і на те, що найближчого десятиліття домінуючою технологією бездротового зв'язку має стати 4G. В Україні, на жаль, у 2018 році тільки половина населення буде користуватися 3G, ще тільки триває підготовка до запровадження нового стандарту 4G в 2018 році, хоча в світі його вже використовують майже 170 країн. Брак нормального зв'язку стримує започаткування великих проектів і покращення якості нашого життя, адже встановлено, що в більшості європейських країн подвоєння обсягу 3G-даних призвело до додаткового збільшення ВВП на 0,5%.

Що роблять наші люди в Інтернеті: 80% - соціальні мережі, 72% - доступ до пошти, 65% - перегляд безкоштовного відео на YouTube. До трійки найпопулярніших сайтів в Україні станом на серпень 2017 входять Google, YouTube, Facebook.

Я хочу розповісти вам про Естонію, яка за два з половиною десятиліття після розпаду Радянського Союзу випередила всю планету за якістю та ефективністю державних електронних послуг. Це та країна, яка на сьогоднішній день дозволила людям обирати парламент через Інтернет, провела перший в світі електронний перепис населення і першою в світі запропонувала іноземцям отримати її цифрове громадянство. Світовий Банк вже надає Естонії вищі рейтинги за її сусідів.

Принципи, на яких побудований естонський Інтернет-уряд:

- Принцип №1: Стабільні і продумані інвестиції.

Місцевий уряд вирішив, що використання Інтернету та цифрових технологій допоможе скоротити витрати для організації державних послуг і сьогодні, незалежно від розстановки політичних сил, Естонія щороку витрачає близько 60 мільйонів доларів на побудову інформаційного суспільства.

- Принцип №2: «У кожного громадянина має бути свій персональний код.

В Естонії це робиться за допомогою універсальної ID-картки. Її використовують, щоб авторизуватися на сайтах банків, державних організацій і лікарень - в цілому можна скористатися чотирма тисячами різних сервісів - від покупки ліцензії на рибну ловлю до оплати проїзду в громадському транспорті. Щоб люди могли взаємодіяти з державою і один з одним, 2000 року уряд дозволив підписувати цифровими підписами будь-які документи.

- Принцип №3: Розвивати місцеві компанії, а не користуватися закордонними розробками.

Естонія майже не платить за ліцензії великим міжнародним ІТ-компаніям: в країні широко використовуються вільне програмне забезпечення та розробки місцевих компаній. найбільша з них - Nortal, яка одночасно є найбільшою ІТ-компанією прибалтики. Фахівці Nortal розробили онлайн-сервіси держпослуг не тільки для Естонії, а й для Фінляндії, Литви, Катару та Оману. Великі дані допомагають аналізувати контекст і пропонувати сервіси для кожного користувача індивідуально - поки таких онлайн-держпослуг немає в інших країнах світу.

- Принцип №4: Навчати населення цифрової грамотності.

З кінця 1990-х усі школи в країні мають доступ до Інтернету. Уряд також інвестує в освіту для старшого покоління наприклад, в 2009 році була запущена програма для літніх людей OLE KAASAS («Будь включеним»), в рамках якої проводилися заняття по всій країні і виділялися субсидії на купівлю комп'ютерів для пенсіонерів. Тільки за перших два роки було навчено 40 тисяч чоловік.

- Принцип №5: Продумати систему захисту особистих даних.

В Естонії немає єдиного сховища даних, вся інформація розподілена між різними інституціями. Державні організації можуть обмінюватися даними за допомогою системи X-ROAD, але всі переміщення відстежуються. Кожна дія людини або посадової особи, яка запитує інформацію, залишає слід. При цьому держслужбовці повинні вказувати причину запиту. Якщо вони роблять щось необґрунтовано, громадяни можуть звернутися до інспекції із захисту даних, яка є підрозділом міністерства юстиції.

- Принцип №6: Запровадити систему захисту від кібератак.

Система держпослуг, сайти банків і ЗМІ іноді піддаються потужним кібератакам. Після однієї з них у 2007 році Естонія дозволила НАТО побудувати в Таллінні центр захисту від кібертероризму, а Інтернет-безпека стала однією з головних тем державної повістки. Уряд країни збирається піти далі і орендувати добре захищені зарубіжні сервери, так звані «цифрові посольства» в дружніх державах, щоб зберігати на них копії всіх важливих баз даних і сервісів, які у разі масової атаки на країну забезпечать безперебійну роботу всіх найважливіших служб.

- Принцип №7: Експортувати електронну інфраструктуру в інші країни.

Розвинена система електронних держпослуг не тільки полегшує життя естонців і допомагає їм краще пристосуватися до життя в епоху поширення Інтернету, але може допомогти і громадянам інших держав. Естонія є першою країною, що пропонує E-RESIDENCY - цифрову ідентифікацію, що видається урядом і є доступною для громадян будь-якої країни. Ця програма пропонує свободу для легкого створення та ведення міжнародного бізнесу у довіреному середовищі ЄС.

Повертаючись до України, як повідомляє Державне агентство з питань електронного урядування в концепції розвитку до 2020 року, пріоритетними напрямками і ключовими задачами для громадян та бізнесу мають стати такі доступні, зручні і не корупційні електронні послуги:

- Модернізація публічних послуг для громадян та бізнесу – електронні послуги, електронна ідентифікація, електронна участь громадян, відкриті дані;

- Модернізація публічних послуг для органів влади – електронна взаємодія ресурсів, електронний документообіг, Е-урядування базовими галузями.

Наразі в Україні впроваджено 30 загальнодержавних послуг. До кінця 2018 року їхня кількість зросте до 100. Нова система має спростити життя громадянам – бігати мають дані, а не люди.

Завдяки мережі Інтернет більшість інформації є у вільному доступі, але треба вміти її знайти і використати. Доведено те, що є наявність двостороннього зв'язку між рівнем розвитку громадянського суспільства та станом, у якому знаходяться ЗМІ, в тому числі цифрові. З одного боку, преса, радіо, телебачення є необхідним інструментом, за допомогою якого встановлюється

рівновага між державою та групами активних громадян. З іншого - тільки в громадянському суспільстві можлива справжня свобода слова та незалежність ЗМІ. Звідси походить одне з основних завдань ЗМІ - виховання громадянської компетенції, показ етичних цінностей громадянського суспільства шляхом інформаційного просування інтересів будь-яких груп населення.

Отже, розглянемо звідки українці дізнаються новини і отримують інформацію: 51% українців дізнається новини з українських Інтернет-ЗМІ, читаючи їх щонайменше раз в тиждень, ще 26% населення - з українського радіо, 18% - протягом тижня хоча б раз дізнавались новини з української друкованої преси. Але надалі головним джерелом інформації для українців залишається загальнонаціональне телебачення - 73%, щоправда, за останній рік ця цифра скоротилась на 7%. Якщо говорити про довіру до загальнонаціональних ЗМІ, то варто зазначити, що телебаченню все ще довіряє більше половини українців (54%), в той час як Інтернет-ЗМІ - 48% (рік тому - 52%). Радіоновинам довіряють рівно третина, а друкованим ЗМІ - 28%. В Інтернет-ЗМІ якість подання інформації вища ніж у ТБ - зручність користування відзначили 83%, оперативність - 77%, повноту поданої інформації - 64%, а об'єктивність та достовірність - 59%.

Існує проблема взаємозв'язку НДО та засобів масової інформації, що є однією з найскладніших, і це зумовлено, перед усім, різними підходами до побудови цих інституцій. Специфіка громадських організацій - у їх незалежності від держави, некомерційному характері діяльності, її корисності для своїх членів та суспільства в цілому. ЗМІ у своїй більшості належать до комерційного сектору або до державних структур, що викликає характер залежності, оскільки саме від них те чи інше видання отримує дотації, оплату послуг, певні пільги.

Ця обставина спонукає журналістів виявляти лояльність до бізнесу або органів місцевого самоврядування, котрі у своїх орієнтаціях надають перевагу політичним колізіям, лишаючи поза увагою низові громадські ініціативи з рішення проблем населення.

В Україні вже давно назріла проблема з правовим статусом Інтернет-ЗМІ, що спричиняє правову колізію і призводить до незадовільного забезпечення громадян інформацією. Тому громадські організації самі повинні ставати джерелом розповсюдження правдивої і актуальної інформації і створювати прототипи цифрових медіа у нових форматах діджитал-комунікацій, використовуючи власні веб-сайти та акаунти в популярних соціальних мережах, такі інструменти як аудіо-подкасти, веб-конференції, відеомости, інфографіку та мультимедіа! До сильних сторін видань громадських організацій треба віднести такі як актуальність проблем, які ними порушуються, адресність інформації і запитів, налагоджений зворотній зв'язок із читачем, гнучкість і незалежність. І тому, використання цифрових можливостей для центрів місцевої активності і громадських організацій сьогодні як ніколи актуальне.

2.5. ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ ГРОМАД

*Наталія Литвина
ГО "Волинські перспективи", м. Луцьк*

Важливо відокремити для себе для кого ви працюєте, щоб потім, відштовхуючись від вашої цільової аудиторії, змогли розробити план дій та використання ІТ-інструментів. Для громадських активістів характерна робота з дітьми, молоддю, людьми похилого віку, людьми з обмеженими можливостями, працівниками освіти та культури, підприємцями, військовими та ін.. Кожен ІТ-інструмент так чи інакше підходить до певної цільової аудиторії.

Основними інструментами, завдяки яким можна впливати і розвивати громади, є:

- Соціальні мережі, наприклад, Facebook. Якщо ви активісти, то ваш профіль має відповідати вашій діяльності, адже тут видно хто ви є, що ви робите. На сторінці мають бути опубліковані адекватні фотографії, пости. Якщо у вас є сторінка організації, вона також повинна бути в порядку, давати об'єктивний опис вашої діяльності, краще, щоб був брендинг. Якщо ви створюєте групу - вона має бути орієнтована на спілкування.
- Платформи можливостей – «Велика ідея», «Краудфандинг», «Kickstarter», «Гурт», «Громадський простір», «Студвей», «Unistudy», «Erasmus+», «Година коду» та ін..
- Масові онлайн курси – Coursera, «Prometheus», «Lingva.Skills» та ін..
- Сайт – власний сайт дає можливість підтримувати організацію на певному рівні, щоб про вас знала громада.
- Безпека в мережі – є актуальною для всіх, особливо для молодих людей, зокрема, підлітків, які ще не здатні аналізувати те, що їх може спіткати в мережі. Також щодо безпеки в мережі варто працювати окремо з батьками та вчителями. Чому це важливо, тому що ми стикаємося з такою проблемою як торгування людьми, що дуже часто відбувається через Інтернет.
- Хмарні технології - Диск Google , Microsoft Office 365.

Дані інструменти допомагають у діяльності громадського активіста. Ви не можете себе клонувати, у вас не дуже багато часу, наприклад, під час якогось тренінгу. Тому ви даєте тільки джерело, тільки інформацію. Кожна людина, яка хоче вносити інформаційні технології в громади, прагне розвитку.

2.6. ЛОБІЗМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

*Микола Толстiк
ГО "Школа життя", с. Нова Чернещина, Харківська обл.*

Шлях в майбутнє лежить через школу. Ключові питання системи освіти: кого навчати? для чого навчати? чому навчати? як навчати? хто буде навчати? І дуже важливе питання – хто за все це буде платити? Відповіді на ці питання у кожного будуть свої. Якщо зайняти таку позицію і поглянути на все ніби «згори». Що ми побачимо?

Конкуренція на світовому рівні за ресурси. Зараз головний ресурс є саме інтелектуальний, тобто здатність створювати нові технології та використовувати їх. Якщо раніше була конкуренція за природні ресурси – за газ чи вугілля, то зараз іде конкуренція за інтелектуальний ресурс. Якщо розглянути будь-які країни, в яких є технології – Норвегія, Естонія, США, Японія та ін. Чому так – тому що економіка основана на ресурсах. Великі компанії виводять кошти із видобування ресурсів і вкладають їх в нові технології. Різні стратегії держав – гонитва за навчанням, наявність ресурсів для участі у цій гонці. Тобто чим більший ресурс ми вкладаємо в освіту, тим кращі результати ми отримуємо. Постає глобальне питання – хто буде керувати світом і диктувати свої умови, а хто буде просто працювати? Це ключове питання розвитку світової спільноти. Це і ключове питання системи освіти. Урядові витрати у розрахунку на одного здобувача середньої освіти найбільші в п'ятірці країн - Норвегії, Швейцарії, Фінляндії, Швеції, Бельгії. А найнижчі в Україні, Румунії, Угорщині, Литві, Польщі.

Перебудова системи середньої освіти потребує вирішення чотирьох окремих, але взаємопов'язаних питань:

1. Зміна змісту освіти і, відповідно, навчальних планів;

По великому рахунку, зараз діти вчать все і нічого, по суті. Йде реформа в освіті, новий Закон про

освіту вмістив себе спекти того, щоб більш покращити освіту, замінити деякі предмети. Але це, звичайно, зустрічає супротив і вчителів, і батьків, як не підтримують ці нововведення.

Спостерігається уніфікація, ми повинні навчити дітей використовувати отримані знання.

2. Переосмислення ролі моніторингу і оцінки в середній освіті, починаючи з екзаменів; Однією із частин в реформі освіти було зовнішнє незалежне оцінювання, що визначає рівень знань учнів з певного предмету. Зараз, якщо оцінювати учня, треба оцінювати не лише по знаннях, але й по іншим критеріям. Щоб у дитини було резюме, що вона бере участь у суспільному житті, волонтерському русі, тобто треба більш широко оцінювати особистість дитини. Не можна оцінювати лише по одних знаннях. Отримавши знання не означає, що дитина буде успішною.

3. Підвищення професійного рівня вчителів;

Новий Закон дає можливість вчителям підвищити свій фаховий рівень не тільки в державних освітніх закладах, Центрах підвищення кваліфікації, але й за рахунок участі в інших освітніх програмах, проектах. На базі педагогічних університетів створюються можливості для підвищення професійного рівня вчителів. Але головне це внутрішня мотивація, бажання вчителів до розвитку.

4. Використання в школі інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) .

Отже, ці питання доведеться вирішувати в процесі реформування середньої освіти. В той час, коли консервативна середня школа повільно рухається а XXI столітті, майбутнє окремих людей, спільнот, цілих країн переживає радикальні зміни. Працівники в XXI столітті все менше будуть працювати в промисловому виробництві і всі більше будуть займатися наданням послуг, ідей і комунікацій.

Я працюю у маленькій школі, в нас всього 40 учнів. Загроза реорганізації чи закриття постала в 2013 році, тому ми постійно займаємося питанням збереження школи. Один із способів збереження навчального закладу – лобізм, зокрема, лобіювання інтересів на місцевому рівні. Лобізм (англ. lobbyism) — скоординована практика обстоювання інтересів чи чинення тиску на законодавців і чиновників неурядовими організаціями, фінансово-промисловими групами чи етнічними спільнотами на користь того або іншого рішення. Лобізм також передбачає діяльність зацікавлених осіб, яка сприяє ухваленню органами влади тих або інших рішень, з використанням формальних і неформальних відносин в органах влади. Лобізм як вплив на членів законодавчого органу або чиновників державних установ із метою досягнення ухвалення, або не ухвалення ними того чи іншого рішення чи постанови на місцевому рівні. Лобізм поширюється на виконавчу та законодавчу ланку, які мають свої рівні. Лобізм на місцевих рівнях, враховує те, що ситуація з місцевим самоврядуванням в Україні має свої особливості – поділ в залежності від території та підпорядкування:

Районний рівень - Районні ради, Районні державні адміністрації, депутати , апарат райради, голова райдержадміністрації та його заступники

Місцевий рівень - Селищні або сільські ради, виконавчі органи селищної або сільської ради на чолі з селищним або сільським головою, депутати сільської або селищної ради

Об'єднані громади - Рада ОТГ, виконкоми відповідних рад, депутати ради, службовці виконкому

Міський рівень - Міські, виконавчі органи міста (виконкоми) на чолі з головою міста (мером), депутати.

Лобіювання має на меті налагодження зв'язків із представниками депутатського корпусу як селищних/сільських, так і районних рад, а також із представниками виконавчої гілки. А також надання необхідної додаткової інформації з різних питань як для депутатів, так і для чиновників, підвищення іміджу та створення єдиного культурно-освітнього простору в селі/районі в місті. В свою чергу така діяльність має свої наслідки, зокрема, налагодження зв'язків допоможе вчасно отримати необхідну інформацію і швидко відреагувати на неї; часто як депутати, так і чиновники приймають рішення, не маючи усієї необхідної інформації; перспективи розвитку; включення всіх, навіть не дуже зацікавлених осіб, в єдиний простір, у центрі якого може знаходитися школа. Якщо в громаді будуть бачити, що ваш заклад розвивається, має високий імідж, тоді не виникатиме питань про закриття. Школа це центр розвитку і її закриття призведе до негативних наслідків в громаді.

Шляхи лобіювання в громаді є офіційні і не офіційні, наприклад:

Офіційний шлях: направлення запитів, листів, проведення акцій, зустрічей тощо.

Неофіційний шлях: неофіційні зустрічі, по більшості побудовані на особистих знайомствах.

На початку 2017 року наша районна рада прийняла програму розвитку району. У нас до районної ради входить 6 осіб – вчителями, окрім інших підприємців, фермерів, представників культури. Програма розвитку району мала пункт щодо оптимізації навчальних закладів, де прописано яку школу оптимізувати, кого перевести з того чи іншого закладу, а що взагалі ліквідувати. І ми-вчителі в більшості голосів вилучили цей пункт з програми розвитку району. У травні представник з відділу освіти почала наголошувати нам, що нашу школу переведуть в іншу школу. Ми свою позицію почали відстоювати і писати офіційні звернення на підтримку до сільської ради, голові адміністрації, начальнику відділу освіти, депутатам. В результаті, нас підтримали і питання щодо закриття школи було вирішено. Ми відстояли свої інтереси і майбутнє 40 учнів.

В нашій школі є індивідуальна форма навчання, як на мене це не дуже добре для дітей. Але батьків все задовольняло, оскільки стояло питання або індивідуальне навчання, або навчання в іншій школі, до якої далеко їхати. Тут поступає інформація директору школи від відділу освіти, що в школі індивідуальної форми навчання більше не буде. Батьки відреагували на це негативно. Намагаючись вирішити дану ситуацію, батьки знайшли ще таких батьків з районів, діти яких також навчаються у школах з малою наповненістю учнів. Вони всі об'єдналися і всі 40 осіб пішли до голови адміністрації, зверталися у Міністерство освіти, телефонували на гарячу лінію департаменту освіти. І через декілька днів до цих батьків приїжджає представник відділу освіти, який просить батьків написати пояснення, що вони не мають ніяких претензій до навчання їх дітей на індивідуальній формі навчання. Отже, такими діями, об'єднавшись досягли результату. Тому впливати на владу можна.

Ключові кроки, що допоможуть процесу лобіювання:

1. Ознайомтесь із коридорами влади (система, процедури, графіки приймальних годин, ключові лідери і гравці).
2. Класифікуйте гравців (на підставі того, як вони пов'язані чи ставляться до вашої проблеми і яким впливом наділені).
3. Інформуйте та будуйте відносини (через відвідування та зустрічі, щоб допомогти їм зрозуміти ваші проблеми та забезпечити їх довіру до вас як до надійного джерела якісного аналізу, і як до представника громадськості).
4. Отримайте увагу і покажіть вашу силу (підключайте партнерські ЗМІ, активізуйте та мобілізуйте ваші дії таким чином, щоб люди, які приймають рішення, знали про те, що ваші

пропозицій мають підтримку громадськості).

З чого варто починати лобіювання:

Крок 1. Пошук інформації – необхідно мати інформацію про те, на кого буде направлена ваша діяльність, тобто списки депутатів і чиновників тощо.

Крок 2. Аналіз. Лобізм, по більшості, передбачає використання ресурсів для досягнення певної мети.

Отже, підсумовуючи, варто зазначити, що лобізм на місцевому рівні не тільки можливий, але й потрібний. Він лобізм відбувається на районному та місцевому (сільський або селищний) рівнях, проводиться на законодавчому (районні або ОТГ/сільські/селищні ради) та виконавчому (райдержадміністрації або виконкоми) рівнях. Також лобізм направлений не на об'єкти, а на суб'єкти – депутатів та чиновників. А лобіювання може бути офіційним і неофіційним, проводиться як групами, так і персонально.

2.7. ЯК НАВЧИТИСЬ ДОМОВЛЯТИСЯ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ВІДНОВНИЙ ПІДХІД

*Ірина Таран
ГО “Жіночі ініціативи”, м. Пирятин, Полтавська обл.*

Відновний підхід у процесах прийняття рішень, переговорах та конфліктних ситуаціях полягає у досягненні консенсусу – результату, який максимально задовольняє інтереси усіх зацікавлених сторін, відновлює довіру між ними та дозволяє вибудувати ефективні партнерські стосунки у довгостроковій перспективі. До технологій побудови консенсусу належать: медіація, фасилітація, переговори. Ці технології працюють у бізнесі, управлінні, системі правосуддя, освіті, громадському та державному секторах, у міжособистісних та міжгрупових стосунках тощо. Секрет їхньої ефективності та виконання досягнутих домовленостей залежить від характеру взаємодії між учасниками. Учасники процесу прийняття рішень найпродуктивніше співпрацюють один з одним, коли вважають цей процес справедливим. Справедливий процес характеризується активним залученням учасників, сприяє взаєморозумінню усіх сторін та чітко визначає відповідальність всіх учасників.

До основних характеристик справедливого процесу відносяться:

Залучення — включення тих, кого стосується рішення, що має бути прийняте, в процес; вислуховання їхньої точки зору та щире прийняття до уваги їхніх поглядів на проблему і запропонованих варіантів вирішення.

Сприяння розумінню — роз’яснення причин, через які було прийняте те чи інше рішення, кожному, хто був залучений чи кого воно стосується.

Чітке визначення відповідальності — переконання у тому, що кожен чітко зрозумів прийняте рішення, а також, відповідно, що від нього очікується в майбутньому.

Практика застосування відновного підходу до прийняття рішень та побудови стосунків в багатьох сферах суспільних відносин, у бізнес-стосунках, в проектних командах, в організаціях, у школах, громадах тощо підтвердила ефективність.

Потрібно додати лише один принцип, якого бракує у цьому переліку:

Турбота — ті, кого стосується рішення, повинні відчувати неформальне та небайдуже ставлення до процесу та до питань, що вирішуються, з боку тих, хто приймає рішення. Наявність саме цього принципу додає прозорості та пояснює випадки, коли вищезазначені «справедливі процеси» начебто не спрацьовували в організаціях, коли нібито усе було враховано. Але, якщо люди відчують цинізм чи байдужість тих, хто робить вигляд, що принципи «справедливого процесу» враховані, жодне вислуховування, розуміння чи усвідомлення відповідальності не гарантуватиме довіри чи прийняття з боку тих, хто фактично став об'єктом маніпуляції.

Отже, підсумовуючи усе сказане, відновними практиками є такі процеси, що залучають групи, команди або тих осіб, кого стосується окрема ситуація, до прийняття відповідного рішення на умовах поваги, розуміння, турботи та відповідальності. Таким чином, ці чотири головні умови і є тими загальними цінностями, на яких базується відновний підхід.

Свідомо або підсвідомо усі ми щоразу, коли збираємось вести переговори, вибираємо стратегію. Три основних типи стратегії, з яких нам доводиться вибирати, – це:

- підхід, заснований на владі;
- підхід, заснований на правах;
- підхід, заснований на інтересах.

Деякі переговори націлені на визначення того, хто сильніший, на кшталт сусідів або держав, що обмінюються погрозами або відповідають на погрози. Інші переговори фокусуються на визначенні того, хто правий, наприклад, коли двоє юристів сперечаються, чия позиція в правовому спорі сильніша. І, зрештою, деякі переговори проводяться на основі взаємних інтересів сторін.

Часто в переговорах змішуються всі три підходи: дехто намагається задовольнити інтереси, дехто - визначити права, дехто звертається до влади. Влада (Сила) – це здатність примусити кого-небудь зробити щось, чого він не зробив би в іншому випадку. Влада може бути дана силою зброї, положенням в ієрархії, харизмою або залякуванням. Визначити, яка зі сторін є сильнішою, без вирішального й потенційно руйнівного змагання сил, часто важко, тому що це може в решті решт стати питанням сприйняття. Підхід, заснований на владі, є найбільш дорогою та ризикованою стратегією з доступних нам, хоча часом і найбільш ефективною.

Інший спосіб вести переговори - проводити їх, спираючись на певні незалежні стандарти, що визнані законними або чесними, щоб визначити, хто правий. Це - підхід, заснований на правах, якій може ґрунтуватися на таких принципах, як законодавча взаємність, прецедент, рівність або старшинство. Права рідко бувають однозначними. Зазвичай правила, до яких звертаються, різноманітні й суперечливі. Типова правова процедура – судові рішення (арбітраж, традиційний суд, суд присяжних, трибунал і т.д.). Правовий підхід хоч і є менш ризикованим, ніж підхід, заснований на владі, проте він пов'язаний з більшими витратами і все-таки лишається ризикованим. Третій спосіб – це переговори з урахуванням інтересів – потреб, бажань або побоювань, – речей, які людям небайдужі або яких вони прагнуть. Вони лежать в основі позицій людей, в основі тих речей, яких, за їхніми словами, вони хочуть. Підхід, заснований на інтересах, нелегкий. Він також передбачає витрати й ризик, але, звичайно, вони найменші з усіх трьох підходів. Він передбачає також дослідження причин конфлікту, затаєних хвилювань, вироблення творчих рішень і пошук взаємних інтересів.

2.8. ОСНОВНІ ПІДХОДИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ГРОМАДСЬКІ АКТИВІСТИ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ГРОМАДИ

*Віталій Моргун
Центр “Тамариск”, м. Дніпро*

Хід роботи на тренінговій сесії: для учасників було представлено практичний досвід - Впровадження кращих практик розвитку місцевих громад на прикладі взаємодії Підгородненського міського будинку культури Дніпропетровської області та громадських організацій.

Розвиток місцевих громад є можливим і реальним тільки при активній участі громадян, як в прийнятті рішень стосовно покращення їх життя, так і в їх реалізації. Головна мета - залучити громадян до вирішення місцевих проблем.

Алгоритм дій:

- Пошук місцевих лідерів
- Навчання з написання проектів і програм
- Малі проекти - демонстрація швидких результатів
- Підтримка новостворених громадських організацій та ініціативних груп
- Створення інформаційної платформи
- Спільні заходи
- Налагодження конструктивних відносин з місцевими органами влади

Пошук місцевих лідерів з використанням соціальної анімації:

- Технологія «сніжної кулі»
- Карта ресурсів
- Навчання лідерів (тренінги, майстер класи, стажування)
- Підтримка в реалізації їх ідей
- Організація спільних заходів

Було представлено і показано на фото проекти громадських організацій міста, як проходять навчання з написання проектів та програм, як малі проекти демонструють швидкі результати. Підтримка новостворених громадських організацій та ініціативних груп.

Найбільш активні новостворені громадські організації:

- «Солянка» (проект «Об'єднуємося заради співпраці «Пагін»)
- «Квітка Душі» (проект «Шануймо рідне місто Підгородне»)
- «Простір активної молоді» (проект «Гоночка в балочці»)
- «Аналітичний центр міста Підгородне»
- «Варта Підгородного».

Створення інформаційної платформи:

- Інформаційний сайт;
- Сторінки в соціальних мережах;
- Он-лайн трансляції сесій міської ради;
- Радіо «Солянка»;
- Місцева газета.

Налагодження конструктивних відносин з місцевими органами влади:

- Діалоги активістів з представниками місцевої влади;
- Он-лайн трансляції сесії;
- Впровадження партиципаторного бюджету.

Розділ II

ДОДАТКИ

3.1. Фоторепортаж

3.2. Інформація про Інститут соціокультурного менеджменту

Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) — є неполітичною, некомерційною, нерелігійною, недержавною громадською організацією, яка виникла в 2000 році, а в 2001 році була офіційно зареєстрована. ІСКМ вже 16 років реалізовує соціокультурні проекти, навчає громадських активістів, проводить дослідження, розробляє і видає навчально-методичні посібники, інформаційні бюлетені та інші посібники, що висвітлюють особливості реалізації громадської діяльності, активізації громад, трансформації закладів культури в центри місцевої активності.

Свою місію ІСКМ вбачає у сприянні демократичній трансформації українського суспільства шляхом підтримки розвитку місцевих громад, незалежного інформаційного простору та інтеграційних процесів на локальному рівні.

Основними напрямками діяльності ІСКМ: освітній; інформаційний; дослідницький.

Основні тематичні пріоритети ІСКМ: розвиток громад; трансформація закладів культури в Центри місцевої активності; розвиток демократичних процесів; сприяння євроатлантичній інтеграції України.

Основні форми роботи ІСКМ: проведення освітніх заходів (семінарів, тренінгів, конференцій); розробка навчально-методичних посібників; проведення досліджень; адвокасі кампаній; інформування цільової аудиторії (тематичні Інтернет сторінки, бюлетені, прес-конференції); адміністрування грантових програм.

ІСКМ успішно реалізував/реалізовує 27 соціальних проектів.

Діяльність ІСКМ підтримується або підтримувалась: Фондом Євразія, ІСАР «Єднання», Фондацією прав людини, Міжнародним Фондом «Відродження», Фондом ім. Стефана Баторія, Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури України, Міністерством екології та природних ресурсів України, Комітетом виборців України, Фондом Східної Європи, USAID, Рада в Україні, НАТО, Фондом ім. Ч. С. Мота, Європейським Союзом, а також благодійними пожертвами громадян та бізнесу.

Показник*	Прояв по рокам	
	2001-2016	2017
Розробка та видання навчальних посібників	9	-
Розробка та видання інформаційних бюлетенів	42	2
Розробка та тиражування інших видань	26	2
Розповсюдження власних видань	69050	1000
Розпочато проектів	25	2
Завершено проектів	24	-
Проведено конкурсів грантів для НДО	5	-
Підтримано проектів НДО	14	-
Проведено конкурсів для громадських активістів та журналістів	4	-
Нагороджено переможців конкурсів для громадських активістів та журналістів	31	-
Проведено заходів	122	19
Кількість учасників заходів	2498	332
Кількість статей/сюжетів в ЗМІ, що висвітлювали діяльність ІСКМ	415	7
Проведено досліджень	9	2

Дані сказані станом на 11.12.2017 р.

Видання Інституту соціокультурного менеджменту

За 16 років своєї діяльності Інститутом соціокультурного менеджменту було опубліковано та розповсюджено багато видань, які стали у нагоді для громадських активістів, працівників закладів культури, представників органів влади та усіх зацікавлених у побудові громадянського суспільства в Україні. Серед видань: науково-методичні посібники, інформаційні бюлетені, дослідження, звіти про діяльність та інші.

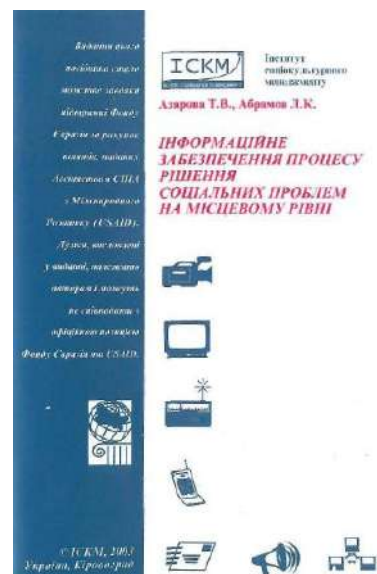
Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Методика надання консультативних послуг регіональним НДО, 2000

У виданні детально розкрито методику надання консультативних послуг регіональними НДО. По кожному з дев'яти основних аспектів діяльності НДО наведено основний теоретичний матеріал, який необхідно знати методисту-консультанту інформаційно-консультативного пункту для надання якісної, системної інформаційної підтримки регіональними НДО. Посібник містить велику кількість завдань та вправ, які дозволять самовдосконалитися методистам-консультантам. Завдання та вправи можна використовувати під час консультування. Перший наклад посібника став можливим завдяки підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих Агентством Міжнародного Розвитку США та Фондом

Ч.С.Мотта, другий наклад здійснено за підтримки Програми Трансатлантичної ініціативи ЄС-США підтримки розвитку громадянського суспільства України.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Інформаційне забезпечення процесу рішення соціальних проблем на місцевому рівні, 2003

ICKM в рамках проекту “Розвиток незалежного інформаційного простору в Україні”, підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів USAID, видав навчально-методичний посібник. Дане видання містить наступні розділи: рішення соціальних проблем на місцевому рівні; інформаційний простір та інформаційний обмін; роль інформаційного обміну у вирішенні соціальних проблем; інформаційний потенціал третього сектору; ЗМІ та громадянське суспільство; традиційні форми взаємозв’язку НДО та ЗМІ та ін. Підручник містить велику кількість вправ та завдань для самоконтролю.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Менеджмент неприбуткової організації. Частина 1, 2003

Зростання ролі громадського сектору в житті нашого суспільства вимагає високого рівня професіоналізму від його лідерів. Особливо це актуально зараз, коли ще не створено систему підготовки керівників НДО на державному рівні. Саме з урахуванням цих обставин створювалось видання. Першу частину цього навчально-методичного посібника присвячено теоретичним основам менеджменту та громадським організаціям як об'єктам управління. Традиційно видання містить чимало вправ та завдань для самовдосконалення. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Менеджмент неприбуткової організації. Частина 2, 2003

Ефективність діяльності керівника НДО багато в чому залежить від того, наскільки раціонально він планує. Дане видання повністю присвячене розгляду основних видів планування. Особливу увагу приділено такому важливому напрямку, як управління проектами. На прикладах автори розглядають основні етапи процесу: оцінка життєздатності ідей, планування заходів, моніторинг та оцінка, підготовка звіту. Книга містить вправи для самостійної роботи. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Соціальні технології. Частина 1, 2004

Розвиток громадського сектору в Україні вступає в якісно новий етап, коли особливого значення набуває ефективність роботи кожної громадської організації. Досягти такої ефективності можна лише використовуючи соціальні технології. В даному посібнику автори спробували пояснити, що таке соціальні технології і як вони використовуються. Видання здійснено ІСКМ в рамках Центрально-українського кластеру проектів "Інтеграція місцевих спільнот" при підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Соціальні технології. Частина 2, 2005

Особливого значення останнім часом набуває діяльність громадських організацій, які виступають своєрідним каталізатором активності місцевих громад. Саме представникам таких організацій адресоване це видання. В ньому життя громади автори розглядають в різних аспектах; описують способи та форми взаємодії в громаді; пропонують нові методи навчання та розвитку громади. Зокрема досить детально розглядається зовсім нова для третього сектору України форма співпраці – кластер проектів. Видання здійснено ІСКМ в рамках Центрально -українського кластеру

проектів “Інтеграція місцевих спільнот” при підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

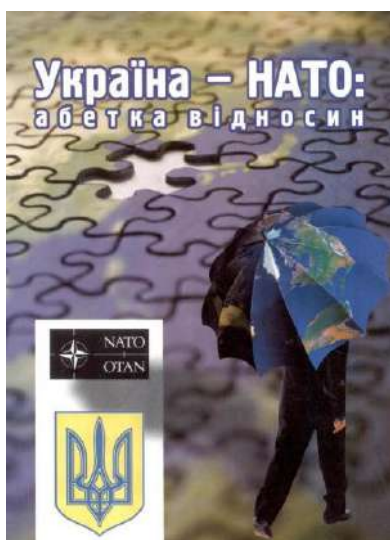
Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Технологія оцінки соціальних програм та проектів, 2007

Розробка посібника здійснена за підтримки Фонду Стефана Баторія в рамках проекту «Вдосконалення системи розробки та оцінки соціальних програм». Видання складається з наступних розділів: теоретичні основи оцінки соціальних програм та проектів; основні етапи оцінної діяльності; додатки.

Україна - НАТО: абетка відносин

Видання цього бюлетеню здійснено Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) в рамках проекту “Політика - справа не тільки політиків”, підтриманого Міністерством закордонних справ України. Думки, викладені у виданні, належать авторам та можуть не співпадати з офіційною позицією ІСКМ і донорів проекту. У бюлетені використані матеріали, надані Міністерством закордонних справ України.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Ресурсне забезпечення громадських ініціатив, 2008

Розробка посібника здійснена за підтримки Фонду Стефана Баторія в рамках проекту “Ресурсне забезпечення громадських ініціатив”. Видання складається з наступних розділів: ресурси в діяльності громадських організацій; людські ресурси – вирішальний чинник діяльності НДО; поняття “фандрейзинг”, джерела фінансування громадських ініціатив; корпоративне спонсорство та методика залучення коштів у підприємців; соціальне замовлення як форма залучення бюджетних коштів; грант як метод отримання донорської підтримки; додатки.

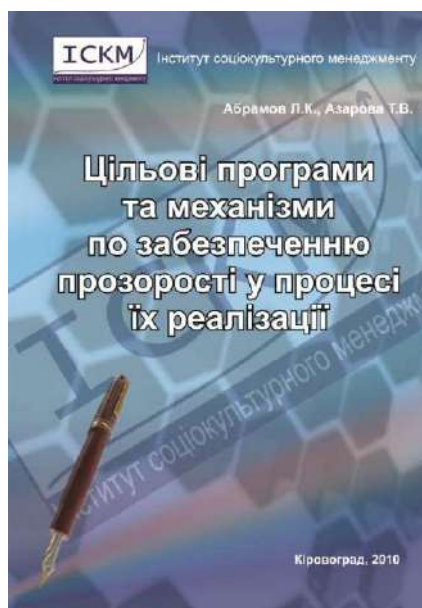
Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Інформаційний компонент діяльності НДО, 2009

Для того щоби полегшити шлях громадських організацій у інформаційному просторі та зробити їхню діяльність більш зрозумілою для суспільства, Інститут соціокультурного менеджменту розробив навчальний посібник „Інформаційний компонент діяльності НДО”, у рамках проекту „Підтримка громадських ініціатив”, що фінансується фондом ім. Стефана Баторія за рахунок коштів наданих Фондом Форда. Посібник складається з таких розділів: роль інформаційного фактора в діяльності громадської організації; інформація, інформаційний простір, інформаційний обмін; інформаційні потоки та комунікативні бар'єри; інформаційні ресурси НДО, їхня

характеристика; інформаційний обмін за допомогою усної комунікації; письмова інформація; інформування як вплив на громадськість та органи влади.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Звітність по цільових програмах, 2009

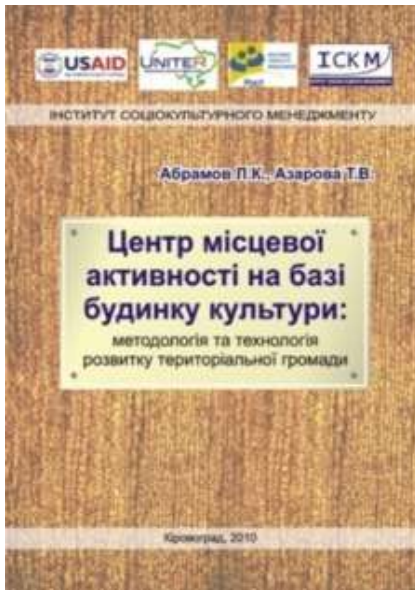
У виданні на основі експертного опитування, фокус-груп та аналізу документів виявлені форми та характер звітності виконавців обласних цільових програм перед громадськістю та розроблені рекомендації з покращення зворотного зв'язку між виконавцями та клієнтами обласних цільових програм.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Цільові програми та механізми по забезпеченню прозорості у процесі їх реалізації, 2010.

Навчальний посібник дає уявлення про теоретичні та практичні аспекти програмно-цільового методу управління на регіональному рівні. Особливий акцент зроблено на методиці забезпечення прозорості процесу реалізації цільових програм та залученні громадськості до цього процесу. Видання стане корисним порадиником виконавцям цільових програм та їх клієнтам. Дослідження, проведені ІСКМ стають ґрунтовною та змістовною основою для розробки методології адвокаційних кампаній у специфічних сферах діяльності, в яких зазвичай дослідження не проводяться. Дослідження, проведені ІСКМ

стають ґрунтовною та змістовною основою для розробки методології адвокаційних кампаній у специфічних сферах діяльності, в яких зазвичай дослідження не проводяться.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Центр місцевої активності на базі будинку культури: методологія та технологія розвитку територіальної громади, 2010

Видання на основі закордонного та вітчизняного досвіду вирішення соціальних проблем на локальному рівні висвітлює теоретичні та практичні аспекти можливої адаптації будинків культури до сучасних потреб територіальних громад за рахунок впровадження концепції центру місцевої активності.

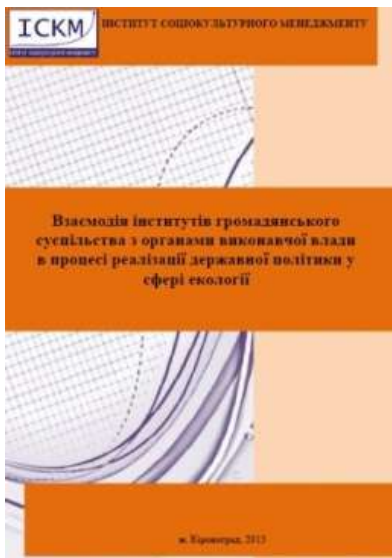
Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Діяльність будинків культури по задоволенню потреб територіальних громад, 2010

Видання містить результати комплексного дослідження «Діяльність будинків культури по задоволенню потреб територіальних громад», що здійснив Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) в рамках проекту «Спільний шлях в майбутнє» в січні-лютому 2010 року на території Кіровоградської, Чернігівської, Рівненської, Миколаївської та Дніпропетровської областей України. Неоціненну допомогу ІСКМ під час проведення дослідження надали його партнери (ЦГТ «АХАЛАР», ЦПГКІ «Тамариск», Фундація ім. Князів благодійників Острозьких, Центр сприяння суспільним інноваціям). У виданні на основі експертного опитування, фокус-груп та аналізу документів з'ясовано зміст, методи організації та основні принципи діяльності будинків культури по задоволенню потреб територіальних громад та можливості оптимізації цього процесу. Звіти про діяльність, в яких описується робота протягом деякого періоду. Всі звіти, видані ІСКМ донесені до широкої аудиторії. Така публічна звітність вибудовує довіру.

Азарова Т.В., Абрамов Л.К. - Центр місцевої активності для розвитку громади, 2012

Видання, створене на основі позитивного досвіду, який є у світі та в Україні, описує шляхи вирішення проблем територіальних громад. Воно познайомит вас із технологією анімації громадської діяльності, соціальним капіталом як індикатором розвитку громади та діяльністю центрів місцевої активності як суспільного інституту розвитку громади.

Звіт за результатами дослідження «Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органам виконавчої влади в процесі реалізації державної політики у сфері екології», 2013

Видання містить результати комплексного дослідження, що здійснив ІСКМ в листопаді 2013 року. У виданні на основі експертного опитування, фокус-груп та аналізу документів узагальнена думка громадських активістів по взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства у вирішенні екологічних проблем.

Книга «Школа громадської участі для розвитку громади», 2015

Видання Інституту соціокультурного менеджменту у рамках проекту «Школа громадської участі», за фінансової підтримки Фонду ім. Ч.С. Мотта, ґрунтоване на теорії розвитку громад та практичному досвіді учасників проекту. Книга буде корисна для всіх, хто зацікавлений у розвитку закладів культури, локальних громад та готовий до реальних перетворень.

Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел», Каталог конкурсних робіт 2015 року

До збірки увійшли кращі роботи щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року, спрямовані на поліпшення стану джерел, водойм і річок України, раціональне використання водних ресурсів, виховання дбайливого ставлення громадян до водних об'єктів, їх охорони і відтворення шляхом залучення широких верств населення до практичної природоохоронної роботи, розвитку громадських природоохоронних ініціатив.

Інформаційний бюлетень «НДО - Інформ»

Розрахований на активістів громадських організацій, працівників закладів культури, посадовців органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, журналістів та всіх, хто цікавиться суспільним життям сучасної України. Бюлетень видається із 1999 року і розповсюджується безкоштовно. Вже видано 53 номери, доступний в електронному та друкованому варіантах.

3.3. Інформація про проект «Школа громадської участі-3»

Мета проекту - сприяти стійкому розвитку місцевих громад шляхом підвищення компетентності громадських лідерів в рамках "Школи громадської участі-3".

Завдання проекту:

- Підвищити компетентність громадських лідерів у питаннях розвитку громад.
- Розповсюдити позитивний досвід з розвитку громад.
- Інтегрувати зусилля громадських активістів та локальних соціальних інституцій для розвитку громад.

Тривалість проекту: 1 січня 2016 року - 31 грудня 2017 року.

Школа
громадської
участі

CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

Заходи, реалізовані в рамках проекту:

- Оголошено конкурс на участь у навчальних компонентах "Школи громадської участі-3".
- Прийом анкет триває до 1 березня 2016 року.
- Запис передачі у студії Кіровоградського Інтернет Телебачення (КІТ). Координатор проекту Оксана Набока про новини "Школи громадської участі-3" (5 лютого, 2016).
- Тренінг для тренерів (24 - 28 лютого 2016 року, м. Львів-Брюховичі).
- Запис передачі у студії Кіровоградського Інтернет Телебачення (КІТ). Директор проекту Лев Абрамов розповів про проведений "Тренінг для тренерів" в рамках проекту "Школа громадської участі-3" (3 березня 2016 р.).
- Завершено конкурс відбору анкет до "Школи громадської участі - 3" (1 березня 2016 р.).
- Відібрано учасників у «Школу громадської участі - 3», сформовано навчальні групи (15 березня 2016 р.).
- Проведено тренінг "Анімація громадської діяльності" (1 група, 29-31 березня 2016 року, м. Кіровоград).
- Проведено тренінг "Анімація громадської діяльності" (2 група, 5 - 7 квітня 2016 року, м. Кіровоград).
- Ознайомчий візит до м. Мала Виска Кіровоградської області (4 травня 2016 року).

- Реалізовано другий етап навчання в рамках "Школи громадської участі-3", де було проведено такі тренінги:

"Польський досвід розвитку громад", (1 група, 16-17 червня 2016 року, м. Львів-Брюховичі);

"Кращі практики розвитку громад" (2 група, 16-17 червня 2016 року, м. Львів-Брюховичі);

"Польський досвід розвитку громад", (2 група, 17-18 червня 2016 року, м. Львів-Брюховичі);

"Кращі практики розвитку громад" (1 група, 17-18 червня 2016 року, м. Львів-Брюховичі).

- Ознайомчий візит до м. Краматорськ Донецької області (14 жовтня 2016 року).

- Видано інформаційний бюлетень "НДО-Інформ" №1(52), 2016 (жовтень, 2016).

- Реалізовано третій етап навчання в рамках проекту "Школа громадської участі-3", де було проведено такі тренінги:

"Створення альтернативних освітніх проектів для розвитку місцевої громади" (2 група, 07 травня 2017 року, м. Львів-Брюховичі);

"Підготовка проектної заявки для отримання гранту" (1 група, 07-08 травня 2017 року, м. Львів-Брюховичі);

"Залучення громади до проектної діяльності" (2 група, 08 травня 2017, м. Львів-Брюховичі);

"Створення альтернативних освітніх проектів для розвитку місцевої громади" (1 група, 08 травня 2017 року, м. Львів-Брюховичі);

"Підготовка проектної заявки для отримання гранту" (2 група, 08-09 травня 2017 року, м. Львів-Брюховичі);

"Залучення громади до проектної діяльності" (1 група, 09 травня 2017, м. Львів-Брюховичі).

- Видано інформаційний бюлетень "НДО-Інформ" №1(53), 2017 (липень, 2017).

- Проведено підсумкову конференцію "Соціальна анімація для розвитку культури та громад-3" (17 - 19 листопада 2017 року, м. Львів-Брюховичі).

- Запис передачі у студії Кіровоградського Інтернет Телебачення (КІТ). Координатор проекту Оксана Набока про проекти ІСКМ, зокрема, про "Школу громадської участі-3" та конференцію "Соціальна анімація для розвитку культури та громад-3" (21 листопада, 2017)

Показники проекту "Школа громадської участі-3" (з 01.01.2016 по 30.11.2017):

Фінансова підтримка від Фонду ім. Ч.С. Мотта - \$100 000;

Кількість залучених коштів Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) з місцевих джерел на дофінансування проекту - \$27003;

Залучено 45 громад з 14 областей України;

Проведено 13 тренінгів;

Проведено 1 конференцію;

Окрім фахівців ІСКМ, до реалізації проекту залучено 2 польських тренерів та 15 українських експертів;

Загальна кількість учасників заходів - 175 осіб;

Учасниками "Школи громадської участі" реалізовано 249 ініціатив;

Публікації в засобах масової інформації - 5 публікації (сюжети, статті);

Публікації в мережі Інтернет - 269 публікація (новини, тематичні статті);

Видано та розповсюджено шість видань, накладом у 2000 примірників (кількість завантажень з сайту ІСКМ - 6720).

© ICKM

25026, офіс №1 (2 поверх), вул. Олега Ольжича, 75-а,

м. Кропивницький

adm.iscm@gmail.com

www.lacenter.org.ua

www.lac.org.ua